Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 august şi 1 septembrie
Nr. 31—34
2002

Dăncescu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

O, MĂICUŢĂ SFÂNTĂ...

Luna august a fiecărui an este prin excelenţă luna Maicii Domnului.

Şi aceasta pentru că în această lună este prăznuită Adormirea ei, trecerea ei de la cele lumeşti la cele veşnice, de pe pământ la cer şi din moarte la viaţă.

În spiritualitatea ortodoxă luna august are o semnificaţie aparte. Este o lună închinată Maicii Domnului, o lună în care evlavia poporului către Maica Vieţii atinge cote impresionante.

Vreme de două săptămâni creştinii ortodocşi se nevoiesc în post, rugăciune şi înfrânare întru întâmpinarea praznicului Adormirii Maicii Domnului ca şi întru amintirea postului ţinut de însăşi Prea Curata înaintea morţii sale pământeşti.

Timp de două săptămâni, mai ales în Transilvania, în fiecare seară credincioşii se adună în sfintele biserici pentru a înălţa rugăciunea stăruitoare a Paraclisului Maicii Domnului către înălţimile cerului de unde Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu ocroteşte întreaga făptură.

În această perioadă deosebită a anului bisericesc, credincioşii de toate vârstele, caută să-şi curăţească sufletul prin taina Sf. Spovedanii şi să se unească pe deplin apoi cu Mirele Hristos în taina Sf. Împărtăşanii.

În ajunul praznicului Adormirii bisericile, mai ales cele mânăstireşti, sunt pline de credincioşi care participă la slujba Vecerniei şi a Prohodului Maicii Domnului, un imn de o frumuseţe cutremurătoare.

Cu lumânări şi flori în mână, ei înconjură împreună cu sfinţiţii slujitori epitaful cu icoana Adormirii cântând cele trei stări ale Prohodului ca şi în Vinerea cea Mare a Sf. Paşti.

După Prohod cu sufletele cernite dar cuprinse de o bucurie tainică, purtând Sf. Epitaf ocolesc biserica întru amintirea drumului făcut de ucenici până la locul unde a fost îngropată Maica Domnului.

Întreaga Ortodoxie în această noapte se află în rugăciune, în contemplaţie şi în duh de comuniune în jurul Celei ce a născut cu trup pe Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

„Apostolii de la margini", împreună cu poporul lui Dumnezeu preamăresc apoi în însăşi ziua praznicului Adormirea cea fără de moarte a Maicii Stăpânului, cea care, încheindu-şi viaţa pământească, se mută sufleteşte către viaţa cea de sus, lângă Fiul Său cel iubit.

Poate în nici o altă lună a anului, Maica Domnului nu este atât de mult prezentă în viaţa credincioşilor ortodocşi ca în luna august, dacă ţinem seama şi de Bisericile ortodoxe care n-au adoptat calendarul nou, în aşa fel încât întreaga lună august este afierosită Maicii Prea Curate.

Şi la noi, la români, evlavia către Maica Domnului cunoaşte valenţe deosebite. Pelerinaje impresionante se pun în mişcare de ziua Adormirii ei la marile centre monahale de la Nicula, Rohia, Izbuc, Sâmbăta de Sus, Râmeţ, Recea, Vladimireşti. Întreaga ţară freamătă de cântările duhovniceşti închinate **„Măicuţei sfinte"**, care cu sfintele ei rugăciuni ocroteşte şi neamul românesc.

Fie ca ziua Adormirii ei să ne fie un prilej de aleasă şi nespusă bucurie pentru toţi fiii ei în dorul nostru către desăvârşire.

Fie ca Maica Vieţii să ne hărăzească prin rugăciunile şi solirile ei la Fiul Său, pace, binecuvântare şi tot darul cel desăvârşit pentru noi **„fiii lacrimilor"** ei. AMIN

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
SIBIU

11 septembrie — zi de pomenire şi de reculegere sufletească

Peste tot în lume se comemorează, într-o atmosferă politică de mare complexitate, împlinirea unui an de la comiterea atacurilor teroriste de la New York şi Washington. Imaginile de pe ecranele televizoarelor au umplut atunci sufletele a miliarde de oameni de oroare şi groază.

Din nefericire, momentul tragic din fatidica zi de 11 septembrie n-a fost o răbufnire singulară, ci, în lunile care au urmat, a fost succedat de o serie de alte atentate, înregistrându-se alte sute şi poate mii de victime nevinovate.

Puse la cale în deceniul decretat drept **deceniul pentru depăşirea violenţei,** toate acele acte greu de calificat se înfăţişează ca o sfidare şi o ameninţare la adresa păcii şi securităţii mondiale.

Este, desigur, de datoria noastră să înălţăm, la acest soroc, rugăciuni de pomenire pentru sufletele celor care au pierit în chip năpraznic şi să ne exprimăm compasiunea şi solidaritatea cu poporul american şi cu toţi cei care, în diverse alte părţi ale lumii, au fost încercaţi cumplit, dar avem şi obligaţia de a reflecta, cu mult discernământ, asupra implicaţiilor unor astfel de atrocităţi, pe care terorismul nu pregetă să le provoace.

Gândind la toate câte s-au întâmplat la acest început de secol XXI, ne vin inevitabil în minte cuvintele pe care le-am auzit repetate aproape ca un leit-motiv, în ultimele luni ale secolului XX, cum că noul secol va fi religios sau nu va fi deloc. Abia acum, când înregistrăm fenomene şi situaţii, care ne copleşesc prin grozăvia lor, ne simţim îmboldiţi să ne întrebăm dacă nu cumva previziunea exprimată în formularea atât de lapidară, la care ne-am referit, s-ar putea să se adeverească.

Ar fi, desigur, imprudent să ne grăbim a acuza că secolul în care am intrat ar fi antireligios sau mai păgân decât secolele anterioare şi ca atare o iminenţă a sfârşitului ar fi foarte posibilă. A proceda astfel ar însemna să plătim tribut teoriilor alarmiste de sorginte apocaliptică, şi ar fi în contrasens chiar cu cuvintele Mântuitorului care a avertizat că despre momentul sfârşitului nu ştie nimeni, nici îngerii şi nici chiar Fiul, ci numai Tatăl (Mt. 24, 36).

Totuşi, credem că ne este îngăduit să întreprindem o investigaţie a stării de fapt, adică a realităţilor prezentului şi să ne întrebăm dacă într-adevăr aceste realităţi sunt măcar în parte în acord cu acele principii care alcătuiesc fondul doctrinar şi codul moral comune tuturor religiilor. Fără pretenţia de a fi exhaustivi vom menţiona câteva dintre aceste principii. Ordinea ar putea fi aceasta: recunoaşterea existenţei şi suveranităţii Creatorului, respectarea şi ocrotirea integrităţii creaţiei, garantarea dreptului la o existenţă demnă pentru toţi oamenii, favorizarea prin toate mijloacele a şanselor păcii, dreptăţii şi libertăţii.

Din păcate, aşa cum ne este dat să constatăm că stau lucrurile, în proximitatea noastră dar şi la scară mai extinsă, n-am putea formula o apreciere întru totul pozitivă a stării de fapt în care se află lumea în ceasul de faţă. Se înregistrează frecvent manifestări şi situaţii condamnabile şi periculoase precum: ură, rasism, discriminare, xenofobie, abuz, sărăcie, boli, suferinţă, imoralitate, inechitate, violenţă, crimă, conflicte, poluare, minciună. În ansamblu, lumea trece printr-o perioadă de grea încercare şi zbucium.

Dacă am întreprinde o investigaţie şi pe planul mai aparte al realităţilor religioase, va trebui să avem curajul să recunoaştem

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Cuvânt la o Sărbătoare de suflet

Există în România localităţi al căror nume are o rezonanţă aparte în conştiinţa tuturor oamenilor. Evenimente importante care s-au petrecut acolo, şi unele personalităţi care îşi au obârşia sau şi-au legat destinul de aceste localităţi, le-au împrumutat faima şi le-au impus atenţiei generale.

O astfel de localitate este şi Răşinariul, străveche aşezare rurală românească, cu o personalitate distinctă şi cu o frumuseţe naturală deosebită.

Providenţa divină a rânduit ca la Răşinari să vadă lumina zilei doi dintre marii bărbaţi ai neamului: poetul pătimirii noastre — Octavian Goga şi filosoful şi eseistul de talie internaţională Emil Cioran. Înainte de ei au trăit şi au activat aici vrednicii preoţi din familia Barcianilor, între care se cuvine pomenit Sava Popovici Barcianu, paroh în această localitate, iar mai apoi asesor consistorial la Sibiu şi profesor la „Seminarul Andreian", autor de manuale şcolare şi dicţionare.

Cu siguranţă că doar localităţile Mirceşti, Humuleşti şi Ipoteşti din Moldova, apoi Hordoul şi Lancrămul din Transilvania, precum şi Hobiţa din Oltenia se mai bucură de o atât de binecunoscută notorietate precum Răşinariul.

Dat fiind acest statut de aşezare reprezentativă a Răşinariului, este firesc şi întru totul justificat faptul ca fiii săi, trăitori în binecuvântata sa vatră, sau plecaţi pe alte meleaguri, să se reîntâlnească, în primul rând, în cuget şi simţire, iar apoi la modul concret în biserica, în căminul, în şcoala şi în casele satului părinţilor lor. Este a doua întâlnire de acest gen şi nu putem avea decât cuvinte de laudă pentru cei care gestionează astăzi treburile publice ale satului că s-au gândit să lanseze chemarea de suflet de revenire acasă către toţi fiii risipiţi în cele patru zări.

Este de laudă acest lucru, cu atât mai mult cu cât, în vremuri zbuciumate cum sunt cele în care trăim, simţim cu toţii nevoia de a ne întâlni, de a ne ruga împreună şi de a ne stimula în săvârşirea a ceea ce este bine şi de folos.

Personal doresc să mulţumesc factorilor de drept, care mi-au adresat şi mie invitaţia de a fi părtaş la bucuria răşinărenilor.

În încercările şi suferinţa de care am parte, mă simt mângâiat şi întărit sufleteşte de o astfel de ocazie.

De altfel, cred că nici nu se putea să lipsească de la acest eveniment mitropolitul Transilvaniei, date fiind legăturile străvechi şi speciale ale centrului mitropolitan cu comunitatea parohială a Răşinariului.

În vremuri de restrişte pentru români, când s-a încercat ruperea de la credinţa strămoşească, aici la Răşinari şi-au găsit loc de sălăşluire, pentru că nu li s-a îngăduit la Sibiu, începând cu 1783, doi dintre ierarhii care i-au păstorit pe românii transilvăneni, rămaşi statornici în credinţa lor ortodoxă.

Tot la Răşinari şi-a găsit loc predilect şi mitropolitul Andrei Şaguna, care în lipsa unei biserici catedrale la Sibiu, a ales Răşinariul cu frumoasele lui biserici, spre a săvârşi însemnate acte bisericeşti în timpul arhipăstoririi sale. Astfel aici l-a hirotonit la 1865, ca episcop de Caransebeş, pe ucenicul său Ioan Popasu. Tot aici avea să se întâmple şi instalarea sa ca mitropolit al Transilvaniei, după ce, în urma unei lupte susţinute, a obţinut aprobarea Curţii din Viena pentru reînfiinţarea Mitropoliei.

Tot la Răşinari şi-a ales Şaguna locul de veşnică odihnă şi credem că nu întâmplător s-a decis să ia o astfel de hotărâre. Mai mult decât în oricare altă parte, aici la Răşinari a găsit Şaguna oameni apro-

(Continuare în pag. a 5-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Transilvaniei

Scrierile şi cultura religioasă sub semnul ideii naţionale

Între domeniile în spaţiile cărora **Renaşterea** şi mai ales **Reforma** au promovat spiritul naţional se află şi **scrierile** şi **cultura religioasă.** Cu ele încep şi credinţa şi practica religioasă, cultică să capete sens etnic naţional. Adică, să fie promovate şi susţinute în limba comunităţii umane respective. Cu scopul, evident, de a fi înţelese şi puse în valoare de întreaga masă a etniei respective.

Renaşterea a apărut, a fost, este şi rămâne moment cultural-spiritual de referinţă a personalizării, prin individualizare, a culturilor europene. Este momentul când în ţările europene încep să se manifeste şi să se impună simţirea, cugetarea, starea de spirit prin limba naţională. În spaţiul cultural-ştiinţific de care l-a deschis şi susţinut. Omul a reuşit să sesizeze şi să înţeleagă clasificarea scopurilor sale: a) scopurile adecvate naturii omeneşti; b) scopurile consacrate activităţilor politice; c) scopurile dedicate activităţilor creştine. Toate fiind subordonate cunoaşterii de sine a omului. Şi înălţării sale până la **cunoaşterea** mediului, **stăpânirea** adevărului, **cultivarea** înălţării morale.

Faptul acesta nu s-a realizat fără tensiuni şi chiar întârzieri. Căci, limbile clasice de cult, ebraica, greaca, latina şi chiar slavona (impusă în răsăritul european) nu au cedat cu uşurinţă un asemenea privilegiu. În cele din urmă spiritul Renaşterii a triumfat şi în estul european. Inclusiv în spaţiul românesc. Unde cartea şi literatura mireană şi religioasă au devenit, cum spune Iorga, una dintre armele defensive prin care românii şi-au: a) **construit** şi **asigurat** independenţa; b) **înălţat** cultura şi **întreţinut** conştiinţa naţională; c) **cultivat** şi **susţinut** spiritul de creaţie. Asemenea scrieri şi cultură religioasă vin cu istoria. Istoria le-a cuprins, le-a dat viaţă, le-a trăit şi s-a împlinit şi prin ele. A făcut ca şi cu ajutorul lor, cum spune Iorga, „naţiunea însăşi cu puterile ei elementare (în sens de fundamentale — n. ns. M.M.) să fie în stare să reziste împotriva oricui". Fapt ce s-a împlinit după 1918.

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. MIRCEA MĂCIU

Crâmpeie de gând la mutarea în veşnicie a doi vrednici slujitori ai altarului

Pr. prof. dr. Ion Bria

Biserica Ortodoxă Română, învăţământul teologic universitar, Mişcarea ecumenică a pierdut, la început de iulie a.c., pe unul dintre vrednicii slujitori şi mari ai Bisericii noastre strămoşeşti şi ai catedrei universitare, în persoana P.C. Pr. Prof. univ. Dr. ION BRIA.

Numele adormitului întru Domnul va rămâne de-a pururi în sufletul ierarhilor, al preoţilor şi al studenţilor care l-au cunoscut şi l-au avut ca dascăl şi îndrumător, iar amintirea lui va dăinui veşnic în istoria învăţământului teologic românesc.

Teolog de excepţie, ecumenist prin vocaţie, părintele profesor Ion Bria, a imprimat un nou suflu teologiei dogmatice şi ecumenice româneşti, făcând-o cunoscută peste hotare ca un mesager al ei la numeroasele întâlniri internaţionale la care a participat.

Acum la ceasul despărţirii îi aducem un profund omagiu din partea noastră, ca bun prieten al Prea Cucerniciei Sale de peste 30 de ani. Ori de câte ori l-am vizitat la Geneva, poarta casei şi a inimii îmi era deschisă cu drag de Părintele Bria şi de soţia sa Kati. Exprimăm aceleaşi sentimente din partea profesorilor şi studenţilor Facultăţii de teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, al cărei profesor a fost, îndeplinind, precum se ştie, şi funcţia de profesor la Bucureşti şi de devotat funcţionar al Consiliului Ecumenic din Geneva şi director în Conferinţa Bisericilor Europene. Rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul în ceata aleşilor săi, iar pe cei rămaşi să-i mângâie.

În veci pomenirea lui.

† Dr. ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

() () ()
⊥ ⊥ ⊥

Ierom. Lavrentie Şovre

În iulie a.c. a trecut la cele veşnice, după o scurtă dar grea suferinţă, Prea Cuviosul Părinte Ierom. LAVRENTIE ŞOVRE, slujitor şi viţuitor al Sfintei Mânăstiri Frăsinei, din Episcopia Râmnicului, jud. Vâlcea.

Numele Prea Cuviosului Părinte Lavrentie, adormit în Domnul va rămâne de-a pururi în inima noastră, în rugăciunile noastre ca şi ale credincioşilor sibieni, care l-au iubit ca pe un adevărat părinte duhovnicesc şi care s-au împărtăşit ani de-a rândul din cuvântul şi rugăciunea sa.

L-am cunoscut bine pe părintele Lavrentie, mi-a făcut câteva vizite în ultimii ani, şi-am putut să-mi dau seama după chipul său că era un slujitor vrednic, şi pot să afirm cu tărie, că a fost cu adevărat omul lui Dumnezeu. Era omul rugăciunii, al faptei jertfelnice şi al dăruirii spre binele semenilor.

A ajutat mult la construcţia unor locaşuri de închinăciune din municipiul Sibiu şi nu numai din Sibiu, şi din alte părţi ale Arhiepiscopiei noastre.

Îl rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul său în ceata dreptilor, iar pe cei care l-au cunoscut şi l-au iubit să-i întărească şi să-i mângâie.

Dumnezeu să-l ierte de va fi greşit cu ceva.

Veşnica lui pomenire.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Un gând pios, în prag de toamnă, pentru Fericitul care a crezut că oamenii nu merită decât iubire

Mi-e greu să cred că au trecut mai mulţi ani de când, într-o toamnă târzie, a plecat pe drumul cel fără de întoarcere pentru muritori, acela ce se numeşte şi astăzi şi se va numi mereu în amintirile noastre Gheorghe Şoima. Mi-e greu să cred aceasta pentru că, mai ieri, parcă, îl vedeam în faţa unei ceşti cu ceai primindu-mă, aşa cum o făcea de mai multe zeci de ani, cu acelaşi uşor dar nedisimulat zâmbet timid, abia încropit pe colţul buzelor, dar întotdeauna acolo, prezent pe figura lui blajină şi care te făcea să înţelegi cât de mult se bucura pentru cel care îi trecea pragul. Bucuria aceasta lăuntrică pentru aproapele său, pentru omul de lângă el, venea de undeva din străfundul unei făpturi pentru care invidia, pizma, răutatea sau îngâmfarea erau schilodiri umane pe care le afla numai din cărţi sau din spusele altora. Pentru el lumea era bună, frumoasă şi dreaptă, iar oamenii meritau iubire pentru că iubire dădeau. Şi când mai zvârleau şi cu câte o piatră, acesta era semnul că trebuie să-ţi pregăteşti iute pâinea cu care să le răspunzi. Şi astfel, sufletul lui rămânea neîntinat şi neînvrăjbit, neatins de valurile tulburi prin care noi, toţi ceilalţi, înotam până-n gât. Şi viaţa, viaţa omului din carne şi din oase, nu i-a fost presărată doar cu petale de roze. Ba, dimpotrivă atât de deseori. Dar suferinţa era atunci doar a omului ce trăia printre oameni. Potrivniciile izbeau, atunci, în om dar acesta-şi ţinea sufletul sus, cu amândouă mâinile, ca acei ostaşi pe care-i vedem prin filme trecând un râu cu apa până la umeri, dar ţinând deasupra capului singura lor armă de apărare, să n-o ude apa cea măsteră. De aici venea zâmbetul timid şi abia perceptibil, de aici venea lumina de pe faţa sa, de aici venea, la urma urmei, liniştea sa interioară pe care ţi-o transmitea atunci când te apropiai de el. Şi, iată, sunt şaptesprezece ani de când zâmbetul acesta a rămas doar în amintirea noastră. Numai că, vă asigur, oameni buni, că nu există carte, nu există poză, nu există statuie care să păstreze — cât pot ele păstra — altceva decât îngheţarea unei clipe. Memoria noastră afectivă, însă, păstrează şi căldura dinlăuntrul zâmbetului şi despre aceasta încerc eu, acum să vă vorbesc. Eu, care am rămas mai sărac de când, de la o vreme, de câte ori paşii mă preumblă prin Sibiu, mă trezesc luând-o, fără voia mea, spre str. Timotei Popovici, unde, la nr. 14 era şi casa mea, un pic. Aşa fac şi caii bătrâni, pe care nu trebuie să-i mai mâni ca să se întoarcă la iesle seara. O, de câte ori n-am venit în ăşti şaptesprezece ani până în faţa imensei porţi pe care întotdeauna am deschis-o cu greu şi n-am stat, o clipă, cu „nenea Ghiţă" în suflet, aşteptând parcă să-l văd aievea...

L-am cunoscut în vara lui 1951, când întâmplarea ne-a adus pe amândoi în concediu, la Borsec. Atunci şi acolo şi de la el am în-

(Continuare în pag. a 3-a)

DUMITRU CAPOIANU

165 ani de la editarea primului periodic românesc în Transilvania — „Foaia Duminicii", Braşov, 1837

Începuturile presei braşovene n-au cunoscut încă investigaţii care să definitiveze cunoaşterea adevărului în totalitatea sa. Încă a rămas sub semnul întrebării aprecierea lui Nicolae Sulică, conform căreia în a doua jumătate a secolului al XVI-lea se tipărea la Braşov un calendar românesc, pe care saşii braşoveni îl făceau cadou la 1569 unui sol moldovean, evaluându-l la 6 denari[1]. Premergea astfel cu două secole fapta editorială a dascălului şcheian Petcu Şoanu, care la 1731 începea seria calendarelor româneşti.

O lăudabilă iniţiativă a avut-o la 1789 cunoscutul cărturar şcheian Dimitrie Eustatievici (autorul primei gramatici româneşti şi fiul protopopului Eustatie Grid din Şchei), care, în calitatea sa de director al şcolilor naţionale neunite din Transilvania (cu sediul la Sibiu) şi membru în „Societatea filosofească a neamului românesc din Marele Principat al Ardealului", alături de Ioan Molnar, propune autorităţilor Transilvaniei şi Curţii din Viena, editarea unei publicaţii intitulate „Foaia românească pentru econom", obligându-se să traducă personal tot textul şi în limbă germană. Guvernatorul Transilvaniei G.H. Banfy, în răspunsul său afirmativ aprecia personalitatea lui Eustatievici ca „unul din cei mai rumânești bărbaţi, care şi-a dobândit merite mari pentru întemeierea şcolilor naţionalicești, alături de Şincai şi Adamovici", dar nu-i scuteşte de taxe, ceea ce i-a dezarmat pe iniţiatori şi cum la puţin timp Eustatievici se îmbolnăveşte şi moare, publicaţia a rămas la faza de proiect.

După un deceniu şi jumătate, la Buda, alt braşovean, Alexie Lazaru, epitrop al Bisericii Sf. Nicolae din Şchei, încearcă să editeze ziarul „Novele" şi în acest scop, în 1814 lansează mai întâi o „înştiinţare" pentru apariţia în toată săptămâna a două numere, dar şi această încercare se stinge[2].

Repetatele încercări ale românilor de a scoate o revistă apar şi în baza faptului să saşii şi ungurii aveau în circulaţie la Sibiu cele două reviste: „Siebenburghische Quartalschrift" şi respectiv „Az erkolascknek es a vilagi dolgok forgasanek kisded tukdire" (Mica oglindă despre desfăşurarea întâmplărilor lumii şi a moravurilor).

Din 1836 mai 24 la Braşov se editează „Siebenburger Wochenblatt" cu suplimentul său „Blatter fur Geist und Vaterlandskunde" cu concursul tipografului Johann Gott (1810—1888), care deţinea privilegiul editării condiţionat de o cenzurare prealabilă.

Ca urmare, la 1 decembrie 1836 fostul profesor al şcolii bisericii din Şchei, pe atunci translator magistratual, Ioan Barac şi negustorul şcheian Rudolf Orghidan, în calitatea sa de membru al Casinei Române, lansează o „arătare de subscriere", un fel de „înştiinţare", anunţând apariţia „jurnalului încuviinţat" după ce se apelase la concursul tipografului Ioan Gott pentru editare, întrucât deţinea privilegiul autorităţilor transilvănene privind dreptul de tipar şi editare. Intenţia redactorilor Ioan Barac, Rudolf Orghidan şi (la început) Dumitru Marin era mai mult decât nobilă: „lărgirea cunoştinţelor celor folositoare... ne vom strădui — declarau ei în Înştiinţare — a îndeletnici cu plăcere duhul cetitorilor noştri prin noveluri, romanţe, istorii şi scurte conţepturi din cărţile cele mai alese de la Lipsca, tipărite în limba nemţească, franţuzească, italienească, rusească şi englezească, în limba cea românească tălmăcit... Vom aduce — conchideau redactorii — stările împrejur prin nişte idei curat lucrate". Entuziasmul iniţiatorilor se dovedea de la început deosebit. „De la zi 1-a a anului curgător (1837 n.n.) — se adresa Rudolf Orghidan episcopului Vasile Moga în scrisoarea semnată la 8 martie 1837 — am întreprins planul de a da cititorilor din naţia mea lucrurile şi ştiinţele acelea prea mult folositoare... Eu din parte-mi — declara negustorul şcheian în încheiere — voi întrebuinţa toate mijloacele spre a mulţumi pe cititori, iar de altă parte am nădejde cum că toţi cei înţelepţi ştiu cât de greu este începutul şi noi românii în lucruri de acestea începători suntem". Entuziasmul redactorului se concretizează prin recepţia publicaţiei din partea a 800 abonaţi prenumeraţi pentru primul trimestru de apariţie a revistei „cu slobozenia celor mari". Cele 52 de numere, care însumau 420 pagini, apărute în anul 1837 între 2 ianuarie şi 25 decembrie, confirmă caracterul enciclopedic al revistei, care abordase articole istorice, geografice, teme biblice, sfaturi practice, curiozităţi enciclopedice etc. În ciuda eforturilor din partea redactorilor, deja în semestrul al doilea numărul abonaţilor scade neaşteptat la cifra de 150, iar spre sfârşitul anului să-şi înceteze apariţia (25 decembrie 1837). Cu puţin timp înainte, la 3 iulie 1837, George Bariţiu şi tipograful Ioan Gott lansează noua publicaţie „Foaie de săptămână", fără aportul lui Orghidan, care nemulţumit de pierderea capitalului investit (800 florini) s-a retras din competiţie. Prin titlu noua publicaţie traduce cotidianul german „Siebenburgen Wochenblatt", dar la 10 iulie 1838, tot aşteptând „slobozenia" se suspendă şi această publicaţie.

Aceste frământări de pionierat au constituit suportul moral pentru lansarea celei mai importante publicaţii braşovene, „Gazeta de Transilvania" cu suplimentul ei literar „Foaia pentru minte, inimă şi literatură", dar aceste încercări au fost mai mult decât benefice pentru începuturile presei în Transilvania. Calitatea de precursor al publicaţiilor româneşti din Ardeal, aceea de publicaţie experimentală a întregii ziaristici româneşti transilvănene, pe care a avut-o „Foaia Duminicii" este stabilită chiar de ctitorul ei, George Bariţiu, care în noua „înştiinţare" din 2 decembrie 1838, scria: „Anul se împlineşte de când se arată Foaia Duminicii în mijlocul publicului românesc cetitoriu. Ea a folosit cel puţin atâta că a slujit de mijloc prin care să se cunoască mai deplin gustul şi trebuinţele românilor... şi noi ne bucurăm din suflet... că românul încă poftește de aici înainte o hrană pentru inima şi mintea sa mai săţioasă". A dovedit-o prin „Gazeta de Transilvania.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Nicolae Sulică, **„Minunata cetate a Braşovului. Cărturari braşoveni ai secolului al XVI-lea ca ctitori ai limbii noastre literare"**, Braşov, 1943, p. 21.

2. Nicolae Iorga, **„Istoria presei româneşti"**, Bucureşti, 1922, p. 33.

11 septembrie

(Urmare din pag. 1)

că şi aici sunt situaţii şi manifestări negative precum: extremism, intoleranţă, prozelitism şi violenţă. Ecumenismul, care a cunoscut o perioadă de mare amploare în ultimele patru decenii ale sec. XX, se află acum în stare de criză, iar dialogurile teologice interconfesionale stagnează şi ele.

Pe un astfel de fond, terorismul şi-a intensificat atacurile, cauzând serioase distrugeri şi răspândind suferinţă şi moarte.

Prin faptul că ţinta aleasă acum un an a fost cea mai mare putere a lumii, a dovedit încă o dată că toţi suntem vulnerabili şi că numai solidarizarea tuturor naţiunilor poate să ducă la biruirea acestui flagel. Din fericire, această solidarizare s-a şi conturat încă din primele clipe după dezastrul din 11 septembrie şi poporul nostru s-a alăturat şi el eforturilor generale de combatere şi stăvilire a acestei forţe destructive şi antiumane.

În lupta ce s-a declanşat, nu poate fi vorba însă numai de o angajare politică şi militară. Sprijinul trebuie să vină din toate direcţiile. Implicarea factorului religios se impune ca o necesitate, cu atât mai mult cu cât cei care plănuiesc şi execută atacurile teroriste împărtăşesc convingeri fundamentalist-extremiste.

În această perioadă dificilă, Bisericile, organismele şi instituţiile religioase, într-o reflecţie comună, trebuie să caute a discerne „semnele vremii" şi cu realism şi luciditate să depăşească disensiunile dintre ele şi să caute a sprijini, de pe poziţia lor specifică, eforturile pentru găsirea de soluţii, mai ales non-violente, la conflictele şi răbufnirile generate de sărăcie, neîncredere, lăcomie şi inotleranţă.

În cartea „Apocalipsei" se spune: „Cel ce are urechi de auzit să audă ceea ce zice Duhul Bisericilor" (cap. 2, 7). Vestirea Duhului către Biserici este ca în locul în care se află fiecare dintre ele să reprezinte un factor de coeziune, de împăcare şi de sprijinire a tuturor eforturilor spre mai bine. Totodată Duhul ne mai îndeamnă: „Staţi împotriva răului şi va fugi de la voi" (Iac. 4, 7). Din acest îndemn scripturistic rezultă cu claritate că răul poate şi trebuie să fie stăvilit, iar cei care îl provoacă, pot fi opriţi în aplicarea planurilor lor diabolice. Conştiente de valoarea lumii, pentru mântuirea căreia Dumnezeu L-a trimis să moară pe Unicul Său Fiu, Bisericile trebuie să se implice în toate acţiunile menite să transforme lumea astfel încât să devină un spaţiu de existenţă, ferită de pericole, pentru toţi oamenii.

În rugăciune stăruitoare să implorăm pronia divină ca pe cei buni, în bunătate să-i păzească, iar pe cei răi să-i îmblânzească şi cu bunătatea sa să-i întoarcă de la răutatea lor. Să nu pregetăm a cere necontenit ca Dumnezeu să-şi aducă aminte de poporul nostru şi de toată lumea, şi să reverse peste noi mila sa cea bogată şi să ne dăruiască adâncă şi statornică pace.

O sută de ani de la punerea pietrei fundamentale la Catedrala Mitropolitană din Sibiu

În data de 18 august 2002 se împlinesc 100 de ani de la punerea pietrei fundamentale la Catedrala Mitropolitană ortodoxă din Sibiu. Se înfăptuia astfel dorința marelui mitropolit ANDREI ȘAGUNA, încă de la începutul păstoririi sale ca episcop și apoi ca mitropolit, de a avea în Sibiu o biserică în care să se adune credincioșii și să se poată sluji, reînviindu-se astfel vechea mitropolie de Alba-Iulia. Este cunoscut faptul că după anul 1700 biserica ortodoxă din Transilvania și Banat a avut mult de suferit, dorindu-se lichidarea acesteia, desființându-se mitropolia de Alba-Iulia, credincioșii ortodocși în majoritate rămânând astfel fără o biserică episcopală. În lipsa unei astfel de biserici, mitropolitul Andrei Șaguna ajunge la înțelegere cu negustorii macedo-români pentru a putea sluji în mica biserică, cunoscută ca **„biserica grecească"** și care se afla pe locul pe care este astăzi catedrala.

Pentru obținerea aprobării de construire a catedralei mitropolitane, Andrei Șaguna merge la Viena, unde găsește înțelegere la împărat, care va și contribui cu 1000 de florini (galbeni), la fondurile necesare. Drumul nu a fost ușor, au existat multe greutăți, discuții lungi asupra locului pe care să se edifice catedrala, în strângerea fondurilor, fiind necesară o sumă foarte mare, astfel că numai după 40 de ani s-a putut trece la realizarea lucrării. În rândurile de față ne vom opri cu precădere asupra problemelor financiare. Toți mitropoliții care au urmat după Andrei Șaguna s-au străduit să strângă fondurile necesare, să găsească soluții, să atragă cât mai multe contribuții. La chemarea bisericii s-a realizat o largă adeziune, contribuții însemnate venind atât de la oamenii mai avuți, cât și de la numeroși credincioși, fiecare după posibilitățile pe care le aveau. O importantă contribuție în valoare de 60 000 coroane a venit din partea familiei Mocioni, adevărați mecenați care în decursul timpului au sprijinit atât biserica, cât și așezămintele culturale românești (Andrei Mocioni a făcut parte din membrii fondatori ai Astrei), Banca Albina a contribuit cu 10 000 coroane, alte bănci românești din Ardeal cu 16 000 cor., dintre care Casa de Păstrare din Săliște cu 1000 cor., preoții din eparhii cu 150 000 cor., învățătorii din puținul lor avut cu 16 600 cor., protopopiatele cu 425 000 cor., un număr de 9 asesori fiecare cu câte 1 000 cor., amintindu-i aici pe Partenie Cosma, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Miron Cristea, Pantelimon Lucuța, etc. Au mai contribuit cu 1 000 cor. Liceul Comercial din Brașov, cu 800 cor. Gimnaziul ortodox din Brad, personalul tipografiei arhidiecezane, numeroși elevi, studenți, credincioși. Strângerea fondurilor a continuat și după punerea pietrei fundamentale, mitropolitul Ioan Mețianu contribuind cu 5 000 cor., cheltuielile totale pentru ridicarea catedralei cifrându-se în final la 1 000 000 cor.

O contribuție deosebit de importantă la edificarea catedralei a avut-o Partenie Cosma, directorul Băncii Albina, care în sesiunea sinodală din anul 1880 a făcut propunerea: **„să se studieze chestiunea edificării unei catedrale cu toate cele ce după ritul nostru ortodox aparțin ei, să se îngrijească după referințele locale de un teritoriu acomodat, să se procure un plan detaliat..."**. După venirea ca mitropolit a lui Ioan Mețianu se intensifică acțiunile de realizare a catedralei și la 29 aprilie 1898, Consistoriul numește o comisie care să instituie un concurs pentru planurile de zidire și care a fost câștigat de proiectul **„Constantin și Elena Hagia Sofia"** al arhitectului Iosif Kommer din Budapesta și Virgil Nagy, profesor la Politehnica din Budapesta. Organizându-se o licitație pentru executarea lucrării, aceasta este câștigată de maeștrii Szalay și Eder, ca fiind cea mai avantajoasă, și care vor începe lucrările, după demolarea micii biserici și a altor clădiri care au fost achiziționate pe str. Măcelarilor (azi, str. Mitropoliei).

Conducător al lucrărilor a fost angajat inginerul orașului Sibiu, Iosif Schussnig, care a angajat executanții prin contract și a stabilit termenele de execuție.

Pentru punerea pietrei fundamentale a fost stabilită ziua de 18 august 1902, zi în care după oficierea Sf. Liturghii în biserica Sibiu-Iosefin, cei prezenți în frunte cu numeroși preoți și cântăreți, dirijați de Prof. Demetriu Cunțan și asistența mitropolitului Ioan Mețianu, s-au deplasat la locul pe care urma să se ridice catedrala.

După Sfințirea apei, mitropolitul Ioan Mețianu s-a adresat celor prezenți astfel: **„În numele Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, fiind arhiepiscop și mitropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania, Înaltpreasfințitul Ioan Mețianu așezatu-s-a și sfinți u- -a prin smeritul subscris arhiepiscop și mitropolit, asistat de clerul superior și în prezența unui distins public mirean și a numerosului popor, piatra fundamentală de la biserica catedrală a arhidiecezei ortodoxe române din Transilvania cu hramul „Sfintei Treimi", ca pe această piatră numită și piatra din capul unghiului, cu care s-a asemănat Hristos prin proroci și evangheliști, să rămână în vecie zidit și neclintit locașul Măririi Domnului.**

Fie ca prin ridicarea, terminarea și cuvenita înfrumusețare a bisericii acesteia, să

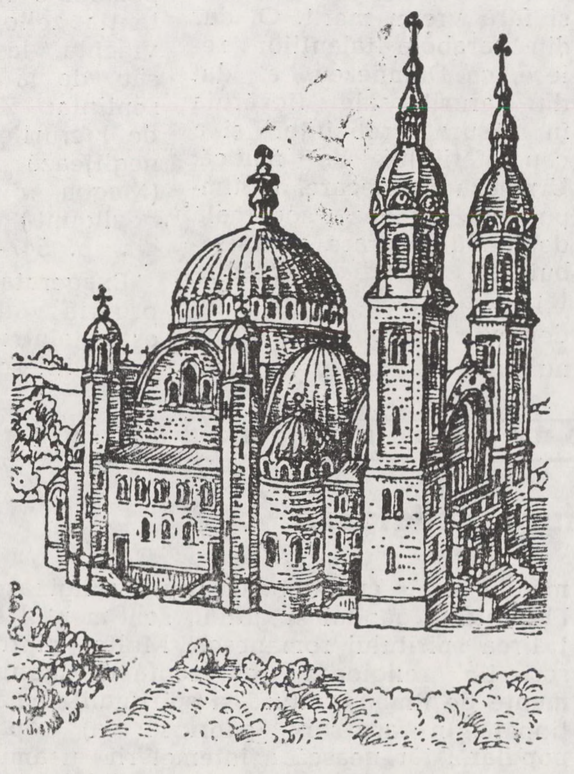

dăm posterității un monument etern al tăriei ortodoxiei, al culturii și al trăiniciei **poporului nostru român.**

Însemnatu-s-a acestea pe acest document spre veșnică amintire".

Sibiu în ziua de 5/18 August 1902

După cuvântare, actul comemorativ, scris pe pergament și cu numeroase iscălituri, a fost introdus în piatra fundamentală care s-a zidit în temelie, sub altar, cam sub tronul cel de sus. Când piatra a fost așezată la locul ei, mitropolitul Ioan Mețianu a lovit-o de trei ori, rostind următoarea maximă: **„întemeiezese aceasta întru mărirea marelui Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos"**. Au urmat apoi alți membri ai clerului și asesori consistoriali, rostind fiecare câte o maximă potrivită.

Solemnitatea punerii pietrei fundamentale, eveniment de o deosebită însemnătate pentru credincioșii ortodocși din Sibiu și întreaga Transilvanie a fost pe larg evidențiat și comentat în presa românească a vremii. TRIBUNA lui Slavici, din data de 6/19 august 1902 scria: **„Sărbătoare îndoită este pentru neamul românesc ziua de astăzi. Modesta bisericuță care exprima în realități dureroase starea bisericii noastre a dispărut, pentru ca să facă loc clădirii Sionului românesc început de marele Șaguna și ajuns să fie împrăvit de actualul mitropolit".** Ziarul mai menționează: **„La ora 9 după liturghia de la biserica Iosefin publicul s-a îndreptat spre Str. Măcelarilor (azi Mitropoliei) și asistenței li se alătură mult public venit din România".**

Acum, la 100 de ani de la punerea pietrei fundamentale la măreața catedrală mitropolitană ortodoxă din Sibiu, se cuvine să aducem un prinos de recunoștință vrednicilor noștri înaintași care nu au dat înapoi în fața greutăților și care cu credință în Dumnezeu au reușit să lase moștenire, nouă celor de azi și celor care vor veni după noi o ctitorie demnă de atâtea alte ctitorii de pe întreg cuprinsul țării, care au rezistat vitregiilor și răutăților de tot felul.

NICOLAE DĂDÂRLAT
FORSEA GHEORGHE

Bibliografie: Istoricul zidirii catedralei 1857—1906 de Dr. Ilaron Pușcariu, Dr. Miron Cristea și Mateiu Voileanu. Telegraful Român.

Sfaturi privind practica rugăciunii inimii

I. **Trepte de împlinire practică.**

1. **Cantitativ,** ca timp, rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine păcătosul", se rostește 10—15 minute, o dată în 24 de ore. Sau de mai multe ori, de două, trei, patru ori pe zi. După cum ești de râvnitor.

2. **Calitativ,** se rostește cu evlavie și smerenie, cu căință, cunoscându-ți starea de păcătoșenie și cerând mila lui Dumnezeu, cu gândurile numai și numai la **cuvintele ce trebuie să le zici, cu înțelegere** și nu numai cu buzele.

3. **Intensiv,** se rostește din inimă, cu simțire afectivă, bătând la ușa inimii, deprinzând-o să colaboreze cu rațiunea și voința: „Doamne ia-mi inima de piatră și dă-mi inimă de carne". (Iezechiel 11, 19 u.p.).

4. **Cu sârguință,** cu voință tare și statornică a sufletului, încât prin întâlnirea rațiunii, afecțiunii și a voinței să se formeze triunghiul echilateral al acestor trei însușiri dumnezeiești în noi (rațiune, voință, sentiment).

5. **Poziția:** în genunchi și cu bustul pe verticală. Nu pe șezut, nici cu fața la pământ. Iar mâinile să fie adunate pe piept. În această stare, mișcarea încetează și facilitează concentrarea spre interior.

II. **Trepte de purificare.**

1. **Despătimirea** de vicii precum ură, vrajbă, violență, desfrâu, beție, vorbirea de rău, bârfă, invidie, dușmănie, zgârcenie, trândăvie, etc.

2. **Eliberarea** de imaginile păcatelor, pentru că în mintea noastră se păstrează amintirea păcatelor, iar în simțuri persistă dorințele păcătoase.

3. **Iluminarea.** Starea de iluminare este un stadiu în care harul lui Dumnezeu se face simțit cu putere și rămâne în noi, curățindu-ne de zgura păcatului, cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Și Duhul vine în ajutorul slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie și însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite". (Romani 8, 26). Astfel se relevează acea pace (isihie) în întreaga noastră ființă ca efect când Duhul lui Dumnezeu odihnește în noi.

III. **De semnalat, pe scurt.**

Exercițiul rugăciunii inimii trebuie să ne ajute, în timp, la o creștere duhovnicească cu efect de despătimire și iluminare. De asemenea, trebuie să ne favorizeze deprinderea de a necobori cu mintea în inimă și atunci când ne rugăm citind și alte rugăciuni după carte, cum sunt: rugăciunile de dimineață, de seară, psalmii din Psaltire, acatiste, și mai ales când suntem la Sfânta Liturghie, și când trebuie să urmărim cu atenție derularea ei, cu mintea coborând în inimă. Astfel realizăm anume ce dorim: calitatea rugăciunii.

Iar în cursul zilei ori de câte ori ne aducem aminte, oriunde suntem: la muncă, la birou, pe cale, zicem rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine păcătosul".

Se mai pune problema ca fiecare credincios practicant al rugăciunii inimii să

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. MINA DOBZEU

Un gând pios, în prag de toamnă

(Urmare din pag. a 2-a)

vățat atâtea lucruri folositoare cugetului și simțirii și de atunci prietenia născută acolo a rămas trainică și peste ani și peste oameni. De atunci Sibiul a început a sălășlui în mine drept „nenea Ghiță". A venit vremea când mi-am luat și nevastă de prin părțile locului, dar Sibiul tot „nenea Ghiță" rămânea. La el am venit și astăzi și, iată, cred acum că el m-a trimis aici să vă iau puțin din ce nu vă poate da decât bunul Dumnezeu, puțin timp, spre a vă face părtași la această oprire în loc a vremii preț de o clipă. Dar ce e o clipă, pe lângă veșnicia de care el se bucură acum? Veșnicia pe care și-a câștgat-o încă din timpul exemplarei sale vieți care a început aici, la Sibiu, în 13 februarie 1911. Era cel mai mare dintre cei cinci copii ai familiei de oameni curați și muncitori din care se trăgea. După absolvirea Liceului „Gheorghe Lazăr" din urbea natală, se înscrie la Conservatorul de Muzică din București, urmând îndemnul profesorului său de muzică din liceu, Nicolae Oancea. Aici, beneficiază de învățătura celor mai buni profesori pe care-i avea țara la vremea aceea. În 1937 capătă postul de profesor suplinitor la Școala Normală „Andrei Șaguna". Urcă, una câte una și treptele clericale, fiind hirotonisit diacon în 1938 și apoi preot în 1939. Urmează numirea lui la catedra de muzică a Academiei Teologice din Sibiu, unde va rămâne timp de 35 de ani neîntrerupt. În 1950 devine membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, iar câțiva ani mai târziu înființează Cenaclul din Sibiu al acestei prestigioase instituții. În tot acest timp, dirijatul formațiilor corale rămâne activitatea sa permanentă și de suflet. Coruri ca acela al Academiei Teologice, al Catedralei Mitropolitane, al Reuniunii Muncitorilor Tipografi sau al Societății Muzicale „Gheorghe Dima", al Sindicatului din învățământ, toate din Sibiu, îl au pe rând sau simultan ca dirijor, la fel ca și formațiile din Săliște, Gura Râului, Poiana Sibiului, Nocrich sau Rășinari. Dar Gheorghe Șoima era compozitor, în primul rând, și pe acest tărâm scrie muzică aparținând unor genuri total diferite și, uneori, atât de îndepărtate unul de celălalt. Melodii simple pentru copii ca: „Jocul copiilor", „La Rășinari" sau „Micul ciobănaș" se alătură în modul cel mai firesc posibil cu muzica de cameră în care liedul urmează sau precede lucrări ca „Balada pentru corn și pian", muzica de scenă pentru piesele „Munții" sau „Ostaticul" și „Dulgherul și prea-frumoasa sa soție", toate montate la Teatrul de Stat, face casă bună cu munca lui cea mai dragă, poate, aceea de culegător și prelucrător al folclorului sibian. Ajunge să ne gândim numai la celebra sa „Jienească", atât de des și de bine cântată la începutul anilor '50 de către basul Mircea Buciu, personalitate remarcabilă a Operei Române și încă ar fi de ajuns spre a ilustra spiritul și litera cu care transpunea folclorul locurilor acestora în nepieritoare giuvaeruri intrate definitiv — și definitoriu — în averea genului muzical respectiv.

Rămâne încă neîndoios că muzica simfonică a fost preocuparea cea mai importantă și omniprezentă în creația lui Gheorghe Șoima. Spirit veșnic căutător și inventiv, el a reușit să-și modeleze pana după cerințele fiecărei lucrări pe care avea să o dea la iveală. Începând cu „Adagio molto espressivo", piesa sa de început, scrisă în 1938, în limbajul simfonic și sfârșind cu „Simfonia în mi bemol major — Alpii Transilvaniei", 1977, ultima dintre aceste lucrări, Gheorghe Șoima a dat la iveală peste 20 de opus-uri, suite, simfonii, poeme simfonice etc., detașându-se net dintre ele acelea pe care el le-a intitulat „Moment rapsodic" (1951), „Odă în memoria lui Gheorghe Lazăr" (1958), „Triptic sibian" (1962) sau uvertura „Alma Mater" (196). Cu siguranță însă că simfonia „Alpii Transilvaniei" rămâne un cântec de lebădă al autorului. Acesta a fost cel care, pentru starea civilă a Primăriei era cetățeanul Gheorghe Șoima, însurat cu cea care a stat și a împărțit cu el și binele și necazul toată viața și care, tot pentru actele stării civile, se numea atunci Lucreția Gavra. Același birou de stare civilă ne mai informează și despre cele două fiice ale lor, Monica și Petronela, care trăiesc la Cluj.

Acesta a fost cel care, pentru clerul și biserica Sibiului era părintele Șoima, el a fost cel care, pentru studenții în teologie și dascălii lor era profesorul, părintele-profesor Gheorghe Șoima. Și tot el a fost cel care, pentru mine, măcar, dar și pentru cine știe câți alții a fost prietenul Ghiță. Omul cu același ușor, dar nedisimulat zâmbet timid, binevoitor mereu, abia încropit pe colțul buzelor, dar întotdeauna acolo, prezent pe figura lui blajină. Acela pentru care bucuria lăuntrică pentru aproapele său, pentru omul de lângă el, venea de undeva, din străfundul unei făpturi a lui Dumnezeu pentru care invidia, pizma, răutatea sau îngâmfarea erau schilodiri umane pe care le afla numai din cărți sau din spusele altora. Fericitul care a crezut cu obstinație și în ciuda tuturor asprimilor vieții și a asupririlor venite de la cameni că aceștia nu merită decât iubire și că lumea din care a plecat a fost bună, frumoasă și dreaptă!

Grijile vieţii

Îndemnurile privitoare la grijile vietii, desprinse de pe buzele Mântuitorului, înainte cu aproape două milenii, din Predica de pe Muntele fericirilor, sunt tot aşa de actuale şi pentru credincioşii timpului de faţă. Cu toate dificultăţile întâmpinate, în ţara noastră stăruie încrederea în Biserica strămoşească. Din sondajul de opinie recent r alizat, reiese, că în comparaţie cu alte instituţii ale Statului, încrederea faţă de Biserică se situează la loc de frunte.

„Nu vă îngrijiţi pentru viaţa voastră ce veţi mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana, şi trupul mai mult decât îmbrăcămintea?" (Matei 6, 25). A grăit Iisus acestea, pornind mai ales de la cei ce exagerează grija pentru cele ce sunt ale trupului, neglijând îndatoririle faţă de suflet. Sufletul, scânteie de viaţă, sădită de Dumnezeu în om, este menit să dureze în veşnicie, depăşind cele trecătoare şi pieritoare ale pământului.

A creat Dumnezeu lumea din nimic, numai cu Cuvântul puterii sale. N-a lăsat-o apoi în neştire şi fără îngrijire, căci — după cuvântul psalmistului — de la sine s-ar fi întors în neființă. „Lua-vei duhul lor şi în ţărâna lor se vor întoarce" (Psalm 104, 29). Dar din bunătatea sa l-a făcut Dumnezeu pe om care — drept recunoştinţă — îl preamăreşte pe Creatorul său şi se bucură de fericirea oferită lui de Părintele ceresc, Proniatorul, adică purtătorul de grijă al lumii. Mântuitorul a mărturisit despre activitatea providenţială a lui Dumnezeu, zicând: „Tatăl meu până acum lucrează; şi eu lucrez" (Ioan 5, 17). Dacă actul creaţiunii este începutul manifestării dragostei lui Dumnezeu — Tatăl faţă de lume, în mod evident, providenţa este continuarea ei (Svetlov P., Învăţătura creştină, în expunere apologetică, vol. I, trad. de S. Bejan şi C. Tomescu, Chişinău, 1935, p. 544—546). „Cum ar dăinui dacă n-ar fi fost chemat de Tine la fiinţă? Sau cum ar fi rămas ceva, dacă n-ai fi vrut Tu?" (Inţel. lui Solomon 11, 25).

Dumnezeu le păstrează pe toate, conlucrând cu puterile fizice şi spirituale, potrivit legilor care sunt în firea lucrurilor şi a creaturilor. Cât de pre om, fiinţă raţională, cu voinţă liberă, Dumnezeu nu-i face omului binele cu de-a sila. Voinţa omului nu este suspendată, dar este supravegheată, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu (H. Andrutsos, Dogmatica, trad. de D. Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 129—130).

Prin conlucrarea lui Dumnezeu, toate existenţele sunt conservate, dar fiinţele umane, spirituale, se bucură de cea mai deosebită atenţie din partea proniei divine. „Priviţi la păsările cerului, că nu samănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare şi Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte". Şi iarăşi: „Luaţi seama la crinii câmpului, cum cresc: nici nu se ostenesc, nici nu torc şi nici nu ţes şi totuşi vă spun vouă, că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a înveşmântat ca unul dintre ei" (Matei 6, 26—29).

A spus Iisus acestea mulţimii de pelerini care în amfiteatrul naturii îi sorbea sfaturile şi îndemnurile, uitând de osteneală, de foame şi de sete. A ţinut Mântuitorul să-i încunoştiinţeze, că îi iubeşte cu atât mai mult, cu cât este gata să-şi dea viaţa sa, pentru mântuirea lor. Le-a atras totodată atenţia, că ei sunt cu mult mai mult decât păsările cerului şi decât iarba câmpului, pe care astăzi Dumnezeu o îmbracă în mod strălucit, iar ca mâine se aruncă în cuptor (Matei 6, 30). Din îndemnul: „Nu duceţi grijă spunând: ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? ... ştie doar Tatăl vostru cel ceresc că aveţi nevoie de ele" (Matei 6, 31—32), s-ar părea că omul ar fi în situaţia de a căpăta totul de-a gata, fără osteneală, fără muncă şi fără vreun merit. O, dar din parabola talanţilor reiese, că Dumnezeu a dat din darurile sale fiecăruia în măsura trebuinţei şi a capacităţii lui de muncă. Urmează ca fiecare, la timpul său, să dea socoteală de modul în care a întrebuinţat talanţii încredinţaţi. Ap. Pavel a dat îndemnul sentenţios: „Cine nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce" (II Tes. 3, 10). Uzitat în mod abuziv ca dicton, în comunism, nu i s-a spus şi nici nu i s-a ştiut sursa de la care provine.

În ochii proniei divine are valoare fiecare fiinţă umană. Dar Dumnezeu se îngrijeşte de asemeni de toate fiinţele vii, fie ele oricât de mici şi aparent neînsemnate. „Au, nu se vând două vrăbii pe un ban? Şi nici una din ele nu va cădea pe pământ, fără ştirea Tatălui vostru ... voi sunteţi mai de preţ ca multe păsărele" — a zis Iisus (Matei 10, 29 şi 31).

Pentru antici, pământul însuşi şi multe de pe pământ constituiau ceva măreţ care meritau să intre în atenţia zeilor. Aristotel însă nu găsea nimic de pe pământ a fi vrednic de atenţia zeilor şi limita providenţa la cer. La rândul său, de la Cicero a rămas sentinţa: Zeii se îngrijesc de lucrurile mari, dar le neglijează pe cele mici (Magna dii curant, parva negligunt) (Svetlov. P., op. cit., p. 547—548).

Exagerata grijă pentru propria viaţă pământească este neîntemeiată, întrucât orice interes ar depune, omul nu poate să adauge la firul vieţii sale nici măcar un cot, căci ea este în mâna lui Dumnezeu care i-a dat-o. Cei vechi şi-au imaginat viaţa ca un fir de aţă, mai lung sau mai scurt, care se depăna zi de zi şi ceas de ceas, până la ruperea sa, care era sfârşitul vieţii respectivului om. Prin a sa putere nu i-a rămas omului latitudinea de a-i adăuga vieţii măcar un cot (lungime de cam 60 cm).

În mitologia greacă, Moira, personificare a destinului era o divinitate, în faţa căreia chiar şi Zeus trebuia să se plece. La Hesiod, autorul Teogoniei, care conţine clasificarea şi sistematizarea miturilor despre creaţia lumii şi generaţiile de zei, apar trei Moire şi anume: Clotho, care toarce firul vieţii muritorilor, Lachesis care îi determină lungimea şi Atropos care taie acest fir. La Romani, corespunzătoare pentru Moire erau Parcele (Dicţionar enciclopedic român, vol. III, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1965, p. 397).

Instruindu-i pe apostolii

(Continuare în pag. a 8-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Scrierile şi cultura religioasă

(Urmare din pag. 1)

Suportul, temeiul scrierilor religioase l-a reprezentat, ca şi la cărţile poporane, elementul ţărănesc. El, ţăranul, continuă marele savant Iorga, a ştiut să păstreze şi să cultive, „în forme adânci, instinctive", încrederea „în forţele lui". Aceasta l-a determinat să aibă aceeaşi încredere în **cartea poporană;** ca şi în **cartea bisericească.** În viaţa religioasă, „nu numai la poporul nostru, dar şi la popoare de multă vreme deprinse cu cultura" se „caută în legea dumnezeiască şi explicaţii omeneşti, răspuns la toate întrebările vieţii".

O asemenea explicaţie vine cu Renaşterea, cu Reforma. Deşi la noi a pătruns mai târziu. Drumul trezirii spiritului propriu al conştiinţei naţionale, al unei vieţi religioase ortodoxe a reprezentat susţinerea şi înălţarea spiritului etnic.

În spaţiul cultural românesc **familia, şcoala, armata, biserica** au reprezentat, ca şi în alte spaţii culturale europene, din totdeauna stâlpii societăţii. Prin asemenea instituţii şi puteri a putut poporul nostru scoate din sfera tradiţiei sale etnice toate elementele progresului său sufletesc. Şi a supravieţuit vijeliei valurilor istoriei.

Marii domnitori români ca Mircea, Ştefan, Alexandru cel Bun, Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul întruchipează **prototipul eroismului românesc** în lupta pentru **apărarea creştinătăţii.** Şi nu numai. Suflet din sufletul neamului, ei, împreună cu mitropoliţii, dascălii şi toţi marii boieri patrioţi au contribuit, în mod hotărâtor, la **păstrarea** intactă şi **înălţarea** cultural-istorică a unităţii etnice a tuturor românilor. A fost un timp, ne spune N. Cartojan, secolele XIII şi XIV, când „singurele instituţiuni de cărturărie erau mânăstirile". Înălţate de domnitori, cultivate şi susţinute de cronicari, călugări, caligrafi şi miniaturişti şi alţi însufleţitori de neam şi vorbitori de limbă română. Ele, mânăstirile au susţinut prin slujitorii lor, sufletul românesc.

Între momentele principale ale dezvoltării culturii şi practicii religioase ortodoxe avem şi pe cele ale lui Matei Basarab, Vasile Lupu. În timpul acestora au început să fie puse bazele **introducerii limbii naţionale în Biserică.** Socotit-am, spune mitropolitul Teofil în prefaţa la lucrarea **Pravila cea mică,** pe care o traduce în limba română la 1640, că mai toate popoarele „au Carte pre limba lor; cu aceia cugetăm şi cu robul Domnului mieu Is. Hs. să scoţu această carte, anume Pravila, pre limba rumânească, sfinţiilor voastre, fraţi duhovnici rumâneşti, carii sânteţi păstrători cilor celor cuvântătoare a turmei lui Hs. Carea are întru sine multe fealiuri de vindecări sufletelor creştineşti, celoru ce sântu rănite cu păcate, însă mai vârtos şi celе la împărăţia ceriului".

În secolul al XVIII-lea, secolul luminilor, activităţile marii intelectualităţi româneşti se structurează pe patru direcţii fundamentale: a) **cercetarea istorică şi arheologică** a neamului; b) **cultivarea limbii** şi a **literaturii** române; c) **promovarea** şi **susţinerea ştiinţelor** şi **artelor frumoase;** d) **practicarea** şi **înălţarea ortodoxismului.** Acestea au reprezentat de fapt idei-forţă în întregul spaţiu românesc: Transilvania, Moldova, Ţara Românească.

În secolul al XIX-lea legăturile culturale şi spiritul-religios ale tuturor românilor s-au întărit. Şi ele au fost susţinute şi exprimate prin: a) **circulaţia** cărţilor româneşti mirene şi religioase pe ambele versante ale Carpaţilor; b) **burse** pentru studenţii din Transilvania; c) **susţinerea** de şcoli româneşti în limba maternă în această provincie istorică românească; d) **atribuirea** de înalte funcţii intelectualilor transilvăneni în Principatele Unite.

Prin învăţământ, ştiinţă, cultură, artă şi practici cultice-religioase s-a realizat o **strânsă** legătură spiritual-psihologică, o puternică colaborare şi o dorinţă fierbinte între toţi românii din **toate** provinciile istorice de a acţiona împreună pentru unitatea naţională şi înălţarea statală a neamului. Fapt ce a permis o adâncă cunoaştere reciprocă a sentimentelor şi trăirilor lor, a mentalităţilor lor privind originea, limba, credinţa ortodoxă şi destinul lor istoric comun.

Literatura română, a spus-o şi Eliade Rădulescu, a spus-o şi Iorga, au spus-o mulţi alţi mari cărturari ai neamului, incluzând în ea — evident — şi **literatura religioasă,** a reprezentat un factor foarte important de unitate naţională. Cartea religioasă, subliniază Nicolae Iorga, de exemplu, **„vorbea de la început tuturor românilor în acelaşi grai"** (subl. aparţine marelui savant).

Cărţile bisericeşti poartă, ca şi cărţile mirene, tezaurul de înţelepciune a neamului. Câştigat în familie, în şcoală, în armată, prin biserică. Nu în ultimul rând prin experienţa de zi cu zi a masei cetăţenilor, prin munca cărora s-a înălţat şi se menţine societatea, naţiunea. Cum spune Iorga, la noi „s-a vrut de la început, prin caracterul luptelor pe care le-am purtat, o conştiinţă creştină, ortodoxă, atât de puternică, încât i-am consacrat toate silinţele noastre". Prin ea, continuă marele gânditor, „am mântuit tot viitorul nostru". Noi, românii, **am trăit** „într-o comunitate religioasă, care a avut drept consecinţă o comunitate culturală de cel puţin trei sute de ani". Din epoca lui Ştefan cel Mare până la începutul secolului al XVIII-lea. Şi „aceasta a produs în ceea ce priveşte sentimentul general de unitate românească, cel mai mare efect". Întruchipat într-o „concepţie de viaţă naţională, fatal unitară".

Scrierile ortodoxe apărute în limba română poartă cu ele sentimentul naţional, trăirile şi simţirile neamului. Au fost **concepute** şi crescute, aşa cum am văzut, în **spiritul** familiei, al şcolii, al armatei, al bisericii. Nu mai puţin în spiritul **credinţei** în părinţi şi strămoşi, al încrederii în forţa şi viitorul copiilor lor. Este scopul fundamental şi al scrierilor şi culturii religioase. Ele cultivă gândul şi graiul, sentimentul şi trăirea spiritului romanesc. Multe dintre scrierile religioase reprezentând **monumente** de limbă, cultură şi spiritualitate naţională. În care sunt cuprinse: a) **faptă populară, ţărănească** a întemeierii neamului nostru: b) **cuminţenia şi temeinicia** faptelor poporului român; c) **dimensiunile fundamentale** ale spiritului roman, creaţia moşilor şi strămoşilor; d) **unitatea** de neam şi de limbă a tuturor românilor. Vechimea ei este marcată de începutul secolului al XV-lea. Şi au fost puse deplin în valoare în secolul al XVIII-lea. Purtate în cărţi poporane, scripturi, liturghiere adresate **tuturor** românilor, din toate spaţiile acestora.

Cărţile religioase poartă cu ele legăturile de suflet ale întregului neam românesc. Şi întreţin legături foarte strânse între Ardeal şi Moldova, care cuprindea şi Basarabia şi Bucovina, între Ardeal şi Muntenia, şi Banatul, şi Crişana, şi Maramureşul. Pe vremurile vechi, spune Nicolae Iorga, „în materie de drept canonic aveam un fel de libertate naţională, foarte vastă". De la Tisa până la Nistru şi Ceremuş. Scrierile şi cultura religioasă au contribuit şi ele, în mare măsură, la cultivarea şi dezvoltarea: a) conştiinţei naţionale; b) a ideii că există un pământ românesc; c) a unei vieţi comune în toate ţările româneşti.

Literatura religioasă cuprinde, între valorile sale morale, şi eroismul luptei împotriva turcilor, pentru creştinătate. Ea oglindeşte **înţelepciunea** lui Ştefan, **vitejia** lui Mihai, **cuminţenia** răzeşilor, **dârzenia** boierilor. Valori morale care, cum spune P.P. Panaitescu, „formează un tot spiritual, călăuzit de sentimentul religios ortodox şi de ideea solidarităţii creştine ...". În fapt, întreaga perioadă a culturii patriarhale româneşti a fost glorioasă. Ea a fost, continuă acelaşi istoric, „legată în valori morale: solidaritate socială, avânt religios, spirit eroic". Chiar numele de român (romanilor), subliniază Panaitescu, apare scris prima dată în Palia de la Orăştie (15 2). Iar în veacul al XIX-lea, prin Şcoala Ardeleană s-a generalizat. Şi a devenit „un nume naţional". Cu „o arie generală, mult mai întinsă decât numele statului".

Limba poporului, ne spune în continuare P.P. Panaitescu, a pătruns târziu de tot în filosofie şi în ştiinţă, iar ca să intre în biserică a trebuit o revoluţie religioasă: Reforma". În Ţările Române: Muntenia, Moldova, Transilvania introducerea limbii române în Biserica Ortodoxă are loc, ne spune P.P. Panaitescu, „din a doua jumătate a veacului al XVII-lea". Fenomenul este marcat, prin prefaţa lui Dosoftei la **Liturghierul românesc,** tradus la 1679. „Se poate spune, conchide autorul sus-citat, că prefaţa aceasta a lui Dosoftei din 1679 este prefaţa introducerii limbii române în biserică, căci ea cuprinde dezlegarea pentru această reformă".

Mai prudent, Nicolae Cartojan notează că „nu se poate fixa precis data când s-a început a se scrie în limba naţională". Sigur este, „că şi înainte de 1521, s-a scris româneşte". Iar din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, „scrisorile româneşti apar din toate ţinuturile: din Muntenia, din Moldova; chiar şi din Maramureş".

În timpul domniei lui Mihai Viteazul „limba română pătrunde şi în cancelariile domneşti". Cele dintâi licăriri ale literaturii în limba românească, spune Nicolae Cartojan, „se ivesc în ţinuturile muntoase ale Maramureşului, din care porniseră şi descălecătorii Moldovei". Iar în secolul al XVI-lea începe la Braşov „publicarea cărţilor de slujbă necesare bisericilor româneşti din Principate". Fapt ce a determinat ca în paralel cu dezvoltarea conştiinţei naţionale apare şi se dezvoltă şi conştiinţa religioasă ortodoxă. Ambele reprezentând suportul afirmării spirituale a neamului românesc. Şi ele îşi au izvorul în instinctul firesc al maselor, în dorinţa conducătorilor de înălţare politică şi religioasă a neamului lor.

Şi în spaţiile culturii religioase trei sunt ideile forţă **pe şi prin** care se înalţă spiritualitatea românească: a) **limba maternă;** b) **ideea naţională;** c) **credinţa şi practicarea** activităţilor şi practicilor cultice ortodoxe. D. Mazilu spune şi el în lucrarea **Contribuţii privitoare la istoria literaturii române** că în scrieri privind **Viaţa patriarhului Nifon** se înfăţişează, de fapt, domnia lui Neagoe Basarab şi Mihai Viteazul. Acesta din urmă întrupând nu numai nădejdile poporului său cât şi „ale întregii creştinătăţi" apăsată sub putere păgână. Mihai care şi-a jertfit viaţa, cum singur spune, ca „să capete un loc în creştinătate".

Cultura religioasă ortodoxă a fost susţinută şi dezvoltată şi prin scrierile şi activităţile lui Petru Movilă, concretizate în **„Mărturisirea de credinţă ortodoxă".** Marele sprijin pe care Petru Movilă „l a adus culturii româneşti a fost însă trimiterea de material tipografic şi de meşteri şi cărturari pentru înfiinţarea tiparniţei şi a Academiei teologice de la Iaşi".

Ideea publicării de carte bisericească pre limba română a fost susţinută de multe alte înalte spirite ale ortodoxismului. Ea este expresia „unei necesităţi adânc simţite a preoţilor". Dar şi a masei enoriaşilor care în marea lor majoritate vedeau în preot personalitaea „în sarcina căruia cădea şi o bună parte din jurisdicţiunea privitoare la dreptul civil".

Nume ca Meletie, Moxa sau Moxalie, Mitropoliţii Teofil, Ştefan, Varlaam, Simion Ştefan, Dosoftei şi Antim sau Daniil Andrian Panonianul ş.a., au reprezentat momente ale împlinirii culturii religioase ortodoxe în limba română. Care pentru a se răspândi în mase trebuia să dă vină poporană. Despre **locul şi rolul** activităţilor lor în susţinerea scrierilor şi culturii religioase, în ridicarea conştiinţei naţionale vom discuta într-un articol viitor.

60 de ani de la sfinţirea bisericii din Tălmaciu

S-au împlinit anul acesta la data de 15 august („Adormirea Maicii Domnului") 60 de ani de la sfinţirea Bisericii cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" din Tălmaciu, de către marele Mitropolit dr. Nicolae Bălan, al Ardealului.

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit ca Duminică, 1 septembrie a.c., să avem în mijlocul nostru pe P.S. Visarion Răşinăreanu, Episcop-vicar al Sibiului care, împreună cu Prea Cucernicii Preoţi şi Diaconi, au săvârşit Sfânta Liturghie arhierească.

Sfânta Liturghie s-a săvârşit în amintirea celor 60 de ani de la sfinţirea acestei măreţe Biserici cât şi pentru pomenirea celor ce s-au străduit la zidirea ei. S-a săvârşit şi un parastas pentru ctitorii Bisericii, pentru slujitorii, cântăreţii, epitropii şi pentru toţi cei care au jertfit la înălţarea ei.

Găsesc că e bine să arătăm pe scurt câteva aspecte din trecutul localităţii Tălmaciu şi a bisericii de aici.

Izvoare din trecutul nostru susţin că vechiul sat cu aşezarea sa a fost pe terenul numit astăzi „Armeni" iar locuitorii erau armeni ce se ocupau cu negoţul de mărfuri şi vite între Transilvania şi Ţara Românească. Desele incursiuni ale popoarelor migratoare au distrus vechea aşezare a localităţii armenilor.

Pe locul unde este amplasată în prezent Cooperativa a existat o biserică cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae", lucru ce poate fi atestat cu documente. O nouă aşezare s-a întemeiat în secolele XII—XIII cu populaţie săsească prin colonizare purtând numele de Talmesch. Odată cu aceasta o parte din pământurile stăpânite de români au trecut în dominaţia populaţiei colonizatoare. Reforma agrară din anul 1921 de după Primul Război Mondial, a dat câştig de cauză românilor din Tălmcaiu, împărţindu-se locuri de curţi pe care s-au construit case. Tot atunci s-a atribuit teren pentru construirea unei biserici şi şcoli româneşti. După Primul Război Mondial, conform unor date, în localitatea Tălmaciu existau aprox. 40—50 familii de români, majoritatea aflându-se în serviciul saşilor. Odată cu dezvoltarea industrială a localităţii Tălmaciu, prin înfiinţarea a două întreprinderi importante — fabrica de aţă „Românofir" (1935), cu capital englez şi fabrica de ch - restea „O.F.A." populaţia românească a început să crească vizibil.

În anul 1937 cele aproape o mie de suflete ortodoxe au cerut Mitropolitului Nicolae Bălan să le dea preot stabil, să nu mai fie nevoiţi a se deplasa în duminici şi sărbători la biserica din Tălmăcel. O perioadă de timp serviciile divine, până la ridicarea bisericii, se oficiau într-o sală de clasă din clădirea şcolii din imediata vecinătate.

Cererea credincioşilor a fost satisfăcută, şi la data de 1 octombrie 1937 a fost numit în calitatea de preot tânărul şi inimosul preot Ioan Branea, fiu de învăţător din satul Boiţa. Cu elan tineresc preotul Branea Ioan a pornit la organizarea parohiei şi în primul rând la ridicarea locaşului de închinare. La data de 19 noiembrie 1937, părintele Branea scria pe filele mineielor donate de familia Grigore Trancu, Iaşi — care a făcut donaţii în cărţi şi odoare în valoare de 57 000 lei — **„Cu trudă şi osteneală am bătut la inima credincioşilor de aici şi aiurea şi am colectat 30 000 lei. La toţi am alergat şi toate le-am făcut având scut pe Tatăl Nostru cel Ceresc în care şi pe care l-am cerut cu încredere şi nădejde să-mi fie pururea ajutor întru strădania mea".**

Planul şi devizul pentru ridicarea primei biserici ortodoxe române din Tălmaciu a fost întocmit de arhitectul A. Cernea din Sibiu şi aprobat de Arhiepiscopia Sibiului cu numărul 5608/1938.

În anul 1938 cu contribuţia credincioşilor în muncă şi bani din Tălmaciu şi alte localităţi edificiul bisericii a fost ridicat până la acoperiş. În anii 1939 şi 1940, din cauza războiului şi a lipsei de fonduri, nu s-au putut continua lucrările pentru terminarea bisericii.

În anul 1941 cu ajutorul personal al preşedintelui societăţii „Românofir", domnul Alexandru Ştefănescu şi contribuţia credincioşilor edificiul bisericii a fost pus sub acoperiş.

În anul 1942 s-au executat lucrările de finisaj, s-au zugrăvit interiorul şi exteriorul bisericii, s-au confecţionat stranele şi iconostasul.

La 15 august 1942 la praznicul „Adormirii Maicii Domnului" biserica cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" a fost sfinţită personal de Î.P.S. Nicolae Bălan, Mitropolit al Ardealului împreună cu un ales sobor de preoţi.

Biserica este construită în stil bizantin. Fundaţia bisericii este făcută din beton armat şi zidurile de cărămidă, acoperită cu tablă zincată tratată, interiorul zugrăvit cu modele.

Iconostasul a fost confecţionat din lemn de stejar având culoare naturală şi a fost sculptat de Rudolf Lorenz din Sibiu. Icoanele de pe iconostas sunt pictate în ulei pe placaj de tei de către vestitul pictor Gheorghe Belizarie din Piteşti. Chivotul bisericii este confecţionat din aluminiu, lucrare foarte frumos executată de către mecanicul Alexandru Szabo.

Părintele Branea a păstorit cu energie şi demnitate din anul 1937 până în 1951 văzându-şi visul împlinit: biserica ridicată şi sfinţită, mândrie pentru toţi credincioşii din Tălmaciu şi împrejurimi.

A urmat evlaviosul părinte Caisin Petru (1951—1964) care a acordat mare atenţie ridicării spirituale a credincioşilor. După ieşirea la pensie a preotului Caisin Petru a urmat ca slujitor la Sfântul Altar P.C. Protopop stavrofor Ioan Circov care a desfăşurat o îndelungată activitate în cadrul Mitropoliei Ardealului, revizor contabil şi diacon al Mitropolitului Bălan. În calitatea de diacon al Mitropolitului Bălan a luat parte la sfinţirea bisericii din Tălmaciu.

După păstorirea parohiei Tălmaciu de către cei trei distinşi preoţi amintiţi şi în urma concursului ce s-a ţinut la Arhiepiscopia Sibiu mi-a revenit cinstea şi în acelaşi timp şi datoria de-a prelua această parohie după 19 ani de pastoraţie în parohiile Grânari şi Dacia din judeţul Braşov. Începând cu data de 1 iunie 1969 şi până astăzi, 1 septembrie 2002, timp de 33 de ani am trăit clipe de bucurie duhovnicească şi clipe de trudă şi muncă pentru îmbunătăţirea treburilor duhovniceşti şi materiale din parohie:

1. Terminarea gardului de mozaic din faţa Bisericii şi a casei parohiale, lucrare începută de părintele Ioan Circov;

2. Montarea părţii metalice la gardul de mozaic;

3. Vopsirea acoperişului bisericii în mai multe rânduri;

4. Confecţionarea şi instalarea unui clopot de 700 kg.

După lucrări de pregătire în vederea picturii s-a stins o cantitate de 8 000 kg de var şi s-a adus o cantitate de 300 kg de câlţi de cânepă. După câştigarea licitaţiei de către domnul Căzilă Ioan, pictor din Sibiu, s-a început lucrarea de pictură în tehnica „Fresco" în anul 1980. În acelaşi an (1980) se aduce din muntele Conţu 12 mc de lemn de brad (bile-manele şi buştean — fostene) pentru confecţionarea schelei.

În anul 1982 se confecţionează şi se instalează un amvon de stejar sculptat de Ciortea Iosif din Si iu. Tot în 1982 se confecţionează şi se instalează un scaun arhieresc din lemn de stejar sculptat de sculptorul Dumitrescu Igor din Sibiu.

În 1984 se confecţionează şi se instalează două candelabre din sticlă colorată lucrate manual de domnul inginer Popescu din Bucureşti.

Ziua de Duminică, 25 mai 1985, va rămâne în istoria parohiei noastre ca zi de sărbătoare ea fiind marcată de ceremonia resfinţirii Bisericii după lucrările de pictură de către I.P. Sfinţitul Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală.

Mulţumim cu această ocazie sărbătorească P.S. Episcop-Vicar Visarion Răşinăreanu pentru cinstea ce ne-a făcut-o de a fi împreună cu noi, de a fi oficiat Sfânta Liturghie şi cuvântul cald pornit din inimă pe care ni l-a adresat. Îl rugăm să transmită Î.P. Sfinţiei Sale Dr. Antonie Plămădeală — Mitropolit al Ardealului caldele noastre urări de sănătate şi bucurie.

Mulţumim prea cucernicilor fraţi preoţi împreună slujitori şi tuturor credincioşilor care au luat parte la această Sfântă Liturghie jubiliară, închinată împlinirii a 60 de ani de la Sfinţirea acestui Sion duhovnicesc al românilor tălmăceni.

Pr. MIRCEA CREŢU
Tălmaciu

Roadele tinereţii

În perioada 23—29 iulie 2002, cu binecuvântarea Î.P.S. Sale Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului şi Arhiepiscop al Sibiului, cu largul sprijin al P.S. Sale Visarion Răşinăreanu, al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi al Mânăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus", în organizarea Asociaţiei Ortodoxe pentru o Lume Nouă (afiliată la organizaţia internaţională FOUNDACIO) s-a desfăşurat tabăra ecumenică „TINEREŢE şi SPERANŢĂ" (ed. a VII-a).

Intrată de acum într-o tradiţie care a depăşit simplul proiect misionar dintru început, tabăra a reunit 63 de tineri ortodocşi, catolici şi protestanţi din mai toate regiunile României preocupaţi de redescoperirea sau — la cei mai mulţi — descoperirea fundamentelor spirituale ale vieţii în Hristos. Mozaicul de precupări — relief at de faptul că tinerii erau studenţi în diferite domenii (economic, medicină, teologie, filologie, chimie, psihologie etc.), a constituit fondul de plecare în dezbateri aprinse pe teme teologice sau de viaţă pur şi simplu. Au ţinut să-i aibă invitaţi pe Mons. Pascal N'Koue (Benin, Africa), Cristian Tabără şi Radu Anton Roman (realizatori PRO TV), Prof. Univ. Dr. Crăciun Ilie, Decanul Facultăţii de Medicină „Victor Papilian" din Sibiu, Arhim. Teofil Părăianu (de la Mânăstirea Sâmbăta de Sus), Dl. Inocenţiu Cândea, preşedintele „Crucii Albastre din România" şi Dl. Klaus Johannis, primar al Sibiului. Pe tot parcursul taberei discuţiile, seminarizările temelor, programul de rugăciune au fost sprijinite de Pr. Conf. Dr. Grăjdian Vasile şi Pr. Lect. Drd. Constantin Necula, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", colaboratori ai Asociaţiei Ortodoxe organizatoare.

Temele au vizat ecumenismul şi geografia spirituală a lumii moderne, etica socială, dimensiunea duhovnicească a comunicării interumane, fundamentele duhovniceşti ale vieţii religioase a tânărului creştin precum şi probleme legate de etica politică sau modul în care tinerii se pot implica în viaţa cetăţii prin acţiuni şi proiecte reale, concrete.

Pe toată perioada taberei au funcţionat ateliere de lucru, recreative şi sportive. Atelierele de ecumenism, de grafică şi sculptură, de comunicare şi lectură, de prevenţie a consumului de alcool şi drog au constituit, alături de participarea la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie şi la programul liturgic al Mânăstirii Sâmbăta de Sus — gazdă extrem de ospitalieră — coloana vertebrală a unei tabere de excepţie.

Să remarcăm, în final, că tabăra face parte din „pachetul" de proiecte pe care Foundacio şi Facultatea de Teologie din Sibiu, având ca punct de intermediere Asociaţia Ortodoxă pentru o Lume Nouă, le desfăşoară în cadrul unui parteneriat rodnic, de mai bine de 10 ani.

Pr. C. NECULA

Examen de Doctorat

Examenul de susţinere a unei teze de doctorat reprezintă în sine un eveniment deosebit de important, atât în viaţa instituţiei de învăţământ unde are loc acesta, cât şi în cea a candidatului.

Un astfel de moment a avut loc pe data de 11 iunie 2002 la Facultatea de Teologie Ortodoxă **„Andrei Şaguna"** din Sibiu.

Arhid. Mircea Oros, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, a prezentat în faţa comisiei teza cu titlul: **„Valoarea şi semnificaţia teologică a imnelor liturgice din Triod".**

Comisia de examinare a fost formată din Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultăţii de Teologie din Sibiu, în calitate de preşedinte, P.S. Prof. Univ. Dr. Liviu (Laurenţiu) Streza, în calitate de coordonator al tezei şi referent principal, Pr. Prof. Univ. Dr. Nicolae D. Necula, decanul Facultăţii de Teologie a Universităţii din Bucureşti, Pr. Prof. Univ. Dr. Sebastian Şebu, prodecanul Facultăţii de Teologie din Sibiu şi nu în ultimul rând Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Ică de la Facultatea de Teologie a Universităţii din Cluj.

Lucrarea prezentată de autor a reuşit să scoată în evidenţă strânsa legătură ce există între viaţa liturgică, doctrina Bisericii şi spiritualitatea ortodoxă, pe care au avut-o mereu în vedere autorii cărţilor de cult. Imnele liturgice ale Triodului reprezintă expresia doxologică a doctrinei şi spiritualităţii înseşi şi cuprind o întreagă teologie a pocăinţei şi învierii spirituale a credincioşilor în perioada Postului Mare, în drum spre Patima şi Învierea Domnului.

Comisia a apreciat faptul că lucrarea prezintă un mare interes pentru Teologia Liturgică şi nu numai, abordând o temă de deosebită actualitate, ce răspunde unei necesităţi de mult simţită în teologia românească, de a expune într-o lucrare cuprinzătoare importanţa şi semnificaţia teologică a imnelor liturgice ale Triodului, sub toate aspectele şi implicaţiile, liturgic-tipiconale şi ascetic-duhovniceşti.

Lucrarea a necesitat ample investigaţii într-o bogată literatură de specialitate, apărută în mai multe limbi, în ţară şi străinătate.

La sfârşitul susţinerii tezei de doctorat, în Capela Facultăţii de Teologie, într-un cadru solemn şi totodată deosebit de emoţionant, candidatul a mulţumit tuturor membrilor comisiei pentru sprijinul acordat în elaborarea lucrării, tuturor profesorilor Facultăţii care au contribuit la formarea sa duhovnicească şi intelectuală, a depus jurământul de credinţă şi fidelitate faţă de Biserică şi faţă de această şcoală teologică, fiind declarat, de către decanul Facultăţii, doctor în teologie.

PARTICIPANT

Cuvânt la o Sărbătoare de suflet

(Urmare din pag. 1)

piaţi sufletului său. Prin acest gest, Şaguna i-a transformat pe răşinăreni, până la învierea de obşte, în „străjeri ai sfântului său mormânt", cum afirmă autorul monografiei Răşinariului, pr. Victor Păcală.

Eu personal, după instalarea mea ca mitropolit al Transilvaniei, am întreprins prima mea vizită la Răşinari, plecându-mă în faţa mausoleului celui care a rectitorit mitropolia Transilvaniei, ca şi în faţa mormintelor părinţilor poetului Octavian Goga, a protopopului Emilian Cioran, a episcopului Vasile Stan şi a mitropolitului Nicolae Colan.

În toţi anii care au urmat, am poposit la Răşinari stimulat de aceleaşi sentimente de dragoste şi veneraţie.

Iată de ce doresc să mulţumesc celor care au găsit cu cale să mă numere şi pe mine între cei care au fost învestiţi cu înaltul titlu de „cetăţean de onoare" al acestei aşezări de la poalele Cindrelului. Prin aceasta legătura mea de suflet cu Domniile voastre se întăreşte şi mai mult.

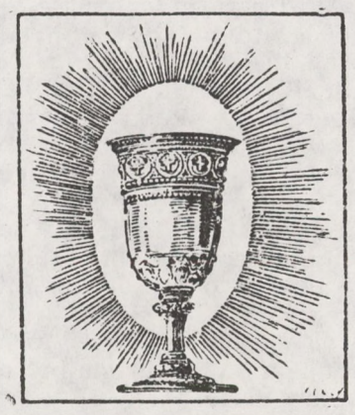

Să ne ajute bunul Dumnezeu să putem găsi mereu prilejuri de a fi aproape unii de alţii şi de a ne stimula în săvârşirea binelui, temeluirea dreptăţii şi afirmarea adevărului şi credinţei.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu noi, cu toţi.

Nicolae Iorga

„Ideile sănătoase sunt acele care pot zbura în lume"

Nicolae Iorga a fost, ca mai toţi savanţii noştri de frunte, nu numai o personalitate enciclopedică, prodigioasă, îndrăzneaţă, originală dar şi un geniu destul de controversat, duşmănit, hulit. Cauzele unor astfel de atitudini au fost multiple. Dintre ele nu lipseşte aceea numită de alţi învăţaţi prin trimiterea lor, Vulpea şi strugurii. Ei i se adaugă şi aceea că numai în pomul bogat se aruncă cu pietre.

O repede ochire asupra acestor aspecte o aruncă azi cu îndreptăţire compatrioţi şi urmaşi ai marelui istoric. Bunăoară, într-un studiu (vezi Opinia Naţională, 26 martie 2001), Academicianul prof. Ştefan Ştefănescu scrie: „Statul modern este un stat facilitar, cu pârghii puţine de acţiune şi fără amestec direct, din fericire, în viaţa şi activitatea oamenilor. E marea lecţie a democraţiei. Statele moderne nu mai sunt conduse cu muşchii fizici sau vocea de stentor a autorităţii, ci cu inteligenţă şi mesaje prin „nervii guvernării", cum îi numea Karl Deutsch".

Cunoscutul iorgolog Valeriu Râpeanu scrie într-o relatare apărută în Opinia Naţională (26 martie 2002), cu temeinice argumente: „Puţine personalităţi ale culturii şi vieţii publice româneşti aveau, la sfârşitul primului război mondial şi în anii când România Mare devenise o realitate, statura şi statutul lui N. Iorga. Puţine — în ciuda inimiciţiilor pe care spiritul său sincer, franc le crease — se bucurau de creditul său moral şi intelectual". Da. Hotărât lucru, Iorga a fost un adevărat Mecena pentru poporul nostru. El a fost un nesecat izvor de lumină, înţelepciune şi cumpăt. Că a mai nedreptăţit pe unul sau pe altul este cu totul posibil. A făcut-o şi faţă de unii confraţi ai condeiului. Dar, totdeauna se cere să judecăm prin comparaţie, să observ ce a prevalat între bine şi mai puţin bine.

Concluzia criticului literar, universitarului V. Râpeanu este una apodictică: „În pofida ignorării sale din partea unora şi a atacurilor venite din partea altora, nu puţini istorici, desprinşi din orbita operei sale, N. Iorga a rămas un exponent al permanenţelor culturii universale, aşa cum s-au constituit ele până la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în zorii veacului XX". Timpul luminează din ce în ce mai mult partea lui valoroasă prin care a făcut dâre adânci în istoria şi cultura noastră şi a lumii. Da. Fiindcă, se cere să precizăm mereu că autorul unei opere atât de valoroase şi atât de extinse nu poate fi numai al nostru.

Într-o interesantă carte intitulată Nicolae Iorga. O viaţă pentru neamul românesc (Editura Pro Historia, Bucureşti, 2001), scoasă la împlinirea a 130 de ani de la naşterea savantului, Petre Ţurlea scrie că pe Iorga: „... îl cunoaşte toată lumea românească şi mulţi ar putea spune că nu a fost prezentat aşa cum ar trebui un moment sau altul din viaţa savantului, că accentele n-au fost puse unde era cazul, că unele teze nu se susţin sau sunt amendabile etc. Este şi riscul genului propus: carte «de popularizare». Mai trebuie, oare, o carte de popularizare despre Iorga, cel cunoscut de tot românul? Răspunsul ese afirmativ. (...). «Popularizarea» tuturor marilor personalităţi româneşti, din toate domeniile, e te necesară. Popularizarea vieţii şi activităţii lui Nicolae Iorga în România începutului de secol XXI poate contribui la îndreptarea societăţii către adevăratele valori, poate contribui la reţacerea respectului faţă de trecutul poporului român, la recunoaşterea locului şi rolului lui în lumea de ieri şi de azi". Autorul scrie despre anii de formare intelectuală, afirmarea în lumea ştiinţifică, participarea la viaţa politică înainte de primul război mondial, Universitatea Populară de la Vălenii de Munte, participarea la viaţa politică a României interbelice, apogeul vieţii ştiinţifice şi, bineînţeles, despre Iorga în calităţile sale de ctitor de instituţii culturale şi de apărător al României Mari". Acest adevărat portret este pe cât de reuşit, pe a ât de util mai ales pentru generaţiile prezente şi pentru cele viitoare care l-au cunoscut mai puţin şi poate nu-şi explică exact de unde vine această aură a creaţiei sale de peste mai mult de un secol.

S-a spus de mult că Nilul este un dar al Egiptului, parafrazând spus, aş putea spune şi eu că Nicolae Iorga este un dar al românilor.

Deşi, ca istoric, şi poate cel mai important pe care l-a dat acest neam, Iorga nu a neglijat nicicum trecutul, el a fost esenţialmente atras de viitor. Căci, pentru a nu fi nici un dubiu, el scria: „Mă ocup cu trecutul şi puţin cu prezentul şi mai ales cu viitorul". A făcut-o apăsat cu toate cele trei momente ale timpului. Ca puţini alţii, şi îi am aici în vedere pe un Xenopol, pe un Pârvan, Camil Mureşan, Răzvan Theodorescu, Dan Berindei, Nicolae Iorga poate fi socotit părtaş la o excelentă filosofie a istoriei în cadrul culturii române.

Încercând a-l înfăţişa în multiplele lui dimensiuni şi ipostaze pe savantul şi cărturarul Iorga, istoricul Horia Titus Vasiloni — considera într-un articol că: „În încercarea de a cunoaşte şi înţelege oameni deosebiţi, constatăm că şi luminile au umbre. Nicolae Iorga s-a impus ca istoric; valoarea i-a fost recunoscută şi apreciată de multe şi renumite instituţii naţionale şi internaţionale. Prestigiul savantului a influenţat activitatea omului politic. Obişnuit cu rigoarea ştiinţifică, s-a dovedit necruţător cu adversarii, cu opoziţia. Or, politica este şi arta compromisurilor, pentru ca, prin consens, să se ajungă la unirea tuturor forţelor naţiunii spre atingerea unui scop superior". Aş îndrăzni să observ aici o anume asemănare între „patria" lui Iorga şi cea a lui Goga. Amândoi au fost mari maeştri în stricta lor afirmare ştiinţifică unul în istorie, celălalt în poezie şi amândoi au fost cu mult mai mici în politică. Istoria politică şi culturală nu i-ar reţine pe nici unul în raftul de sus al politicii. Dar, şi unul şi altul au fost oameni, cu eul lor, cu virtuţile şi slăbiciunile lor. Mai curios este că nu toţi urmaşii lor au tras cuvenitele învăţăminte în ce-i priveşte.

Într-o apreciere mai largă, mai adâncă în semnificaţii de ordin psihologic, sociologic, antropologic, înscriindu-se, fie şi indirect, în atmosfera gândirii gustiene, Nicolae Iorga rezuma la vremea sa: „Erau două feluri de lume, deopotrivă de fixate, definite şi vrednice de simpatie. De o parte boierii, de altă parte mahalagii, aproape săteni, din casele cu cerdace şi streşini. Dar de vreo douăzeci de ani, cine n-a venit aici! Valul curge necontenit şi tulbure".

Cum, pe drept, Mihai Eminescu este numit poetul nostru naţional, Iorga poate fi numit istoricul nostru naţional. Opera savantului reprezintă o măsură a poporului român, precum piramidele egiptene inspiră o măsură pentru geniul egiptean. Să ne mai mirăm că Ion Petrovici spunea: „Opera imensă a Domniei sale este un latifundiu, care nu poate să fie explorat de o singură persoană, ci este nevoie de cooperarea mai multor specialişti". Sau că „puterea de muncă a d-lui N. Iorga atinge miracolul...?".

Dacă Mihail Sadoveanu poate fi apreciat ca o personalitate care în marea literatură s-a ridicat la cote familiare lui Iorga în istorie şi cultură şi a fost supranumit pe drept Ceahlăul literaturii române, marele istoric s-ar cuveni a fi asemuit coloanei Carpaţilor noştri. Istoricul de mare vocaţie, inimitabil orator şi ziarist, omul de largă cultură, a fost totodată adânc cugetător şi moralist. A fost, fără dubiu, omul nepereche în istoria şi cultura românească, unul din stâlpii de rezistenţă în istoria, cultura şi cugetarea lumii.

„Ca să-i poţi găsi pereche — gândeşte Ion Petrovici — parcă trebuie să ieşi din istorie şi să intri în mitologie". Puţine personalităţi din cultura românească au intimidat, au copleşit, dar au şi îmbărbătat ca pilda lui Nicolae Iorga. Brazda lui a acoperit sub ea, spre a-ncolţi din nou, un Mont Blanc de cunoştinţe, de idei, de inspiraţie.

Nu credem a fi greşit cu nimic G. Călinescu când ne asigură că Nicolae Iorga „Ţine piept ca specialist total unei sumedenii de specialişti unilaterali", nici atunci când, cu exigenţa-i recunoscută, găseşte că inimitabilul om de cultură este un geniu, „comparabil cu Voltaire prin personalitate", sau când îl consideră „un orator extraordinar, imposibil de transcris".

Revendicat de atâtea ramuri ale culturii, el este deopotrivă venerat de distinşi reprezentanţi ai variilor domenii. Prodigiosul istoric al filosofiei şi remarcabilul om de cultură Nicolae Bagdasar afirma că savantul român „a pregătit prin cultură unitatea politică a poporului român", că „incomparabilul Iorga (...) este o personalitate cu cea mai covârşitoare activitate pe care a produs-o poporul român". Sunt aprecieri, ele însele istorice, despre „astrul culturii noastre", despre activitatea demiurgică în istorie, cultură.

Parlamentar de marcă, memorialist de rară măiestrie şi sensibilitate, ziarist de un proverbial curaj şi multă perspicacitate, şi „unul dintre cei mai puternici oratori ai naţiei noastre",

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. univ. dr.
MARIN VOICULESCU

Manuscrise româneşti de Matei al Mirelor în bibliotecile din Muntele Athos

Schimburile culturale dintre Principatele Române şi Muntele Athos au cunoscut de-a lungul veacurilor o mare dezvoltare, aşa cum demonstrează atât scrierile athonite păstrate în ţara noastră, cât şi cele româneşti depozitate prin bibliotecile mânăstirilor de acolo. Se ştie că, numeroşi monahi athoniţi comandau anumite manuscrise copiştilor români — monahi cu alese calităţi artistice în privinţa caligrafiei şi a miniaturisticii, iar monahii români procurau manuscrise pe care le aduceau cu ei, spre a fi traduse şi folosite în viaţa duhovnicească a mânăstirilor şi parohiilor.

Unul dintre iluştrii caligrafi şi miniaturişti, care şi-a desfăşurat o mare parte din activitatea sa în ţara noastră, este cunoscutul mitropolit Matei al Mirelor (1550—1624). Vasta sa operă de copist şi caligraf îl aşează alături de eruditii săi contemporani, mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei (1608—1629) — creatorul unei adevărate şcoli în acest domeniu — şi mitropolitul Luca Ciprioţul al Ţării Româneşti (1602—1629).

Se ştie că, mitropolitul Matei al Mirelor s-a născut în jurul anului 1550, la Pogoniana Epirului. Călugărit din tinereţe, dobândeşte o vastă cultură teologică şi clasică la şcolile superioare din Constantinopol. În calitate de protosinghel al Patriarhiei Ecumenice, primeşte o serie de misiuni prin ţările ortodoxe din răsăritul Europei, unde învaţă ruseşte şi slavoneşte. Între anii 1595—1597 era la Moscova, purtând tratative cu ierarhii Bisericii pentru apărarea creştinilor ortodocşi din Ucraina şi Polonia, supuşi unui intens prozelitism din partea autorităţilor catolice.

După unirea de la Brest-Litovsk, din 20 octombrie 1596, când o parte din clerul ortodox aderă la uniaţie, protosinghelul Matei pleacă în Polonia, la Liov unde, ca în alte oraşe mari — Vilna şi Luţk — funcţionau cunoscutele organizaţii, numite „Frăţia", având scopul de a promova credinţa şi spiritualitatea ortodoxă. Aici, el desfăşoară o intensă activitate misionară şi culturală. Pe lângă numeroasele predici rostite, copiază, în mai multe exemplare, **Liturghierul** şi **Evanghelia**, pentru fraţii săi de credinţă ortodoxă.

Din Polonia, protosinghelul Matei trece în Moldova, stabilindu-se la Mânăstirea „Sfântul Sava" din Iaşi, unde stă puţin timp. Reîntors la Constantinopol, patriarhul îi acordă rangul de „arhimandrit", ca recunoştinţă pentru îndeplinirea misiunilor din ţările ortodoxe.

La începutul secolului al XVII-lea, prin anii 1602—1603, arhimandritul Matei vine în Ţara Românească. Primit cu multă căldură de voievodul Radu Şerban (1602—1611), este numit egumen la Mânăstirea Dealu de lângă Târgovişte. Aici, la 11 septembrie 1606, patriarhul ecumenic îl ridică la treapta onorifică de „Mitropolit al Mirelor", ca răsplată binemeritată pentru activitatea în slujba apărării Ortodoxiei.

Odată cu năvălirea în Ţara Românească a oştilor principelui transilvănean Gabriel Báthory, mitropolitul Matei al Mirelor părăseşte egumenia de la Dealu şi se retrage la Mânăstirea Bistriţa din Oltenia, fiind adăpostit de egumenul Teofil ieromonahul (1609—1618) în Peştera Sfântului Grigorie Decapolitul, unde se găseau numeroşi refugiaţi. Necazurile întâmpinate şi frica ce i-a cuprins de „înfăţişarea lui Báthory Gabor" sunt descrise cu multe amănunte în **Cronica** sa.

După alungarea invadatorilor din Ţara Românească, mitropolitul Matei s-a reîntors la egumenia Mânăstirii Dealu, iar ca recunoştinţă pentru salvarea miraculoasă de la Bistriţa, compune **Slujba Sfântului Grigorie Decapolitul.** Tot în acest domeniu, alcătuieşte **Slujba Sfintei Cuvioase Paraschiva, Slujba sfinţilor Nectarie şi Teofan,** ctitorii Mânăstirii Meteora din Tesalia (Grecia), **Slujba celor trei mari sfinţi ierarhi, teologi şi învăţători ai Bisericii** (Meletie Pigas al Alexandriei, Gavriil Severos al Filadelfiei şi Maxim Margunios al Kitilelor).

Ca teolog şi reprezentant de frunte al Ortodoxiei, Matei al Mirelor scrie tratatul **Despre cauza schismei latinilor, de la început, şi despre cele cinci deosebiri ale lor faţă de greci,** precum şi o **Epistolă împotriva azimei,** adresată patriarhului Chiril Lucaris.

Mitropolitul Matei al Mirelor ocupă însă un loc de seamă în istoria culturii româneşti, datorită activităţii sale de caligraf şi miniaturist, fiind recunoscut ca cel mai mare artist al epocii sale. Fără a menţiona numeroasele manuscrise, copiate şi împodobite când se afla în Polonia şi Ucraina, sau la Moscova, Iaşi şi Dealu, ne vom referi numai la cele păstrate în bibliotecile mânăstirilor din Muntele Athos.

Astfel, în Biblioteca Mânăstirii Dionisiu, cunoscută prin ajutoarele româneşti primite încă din timpul voievozilor Neagoe Basarab (1512—1521) şi Petru Rareş (1541—1546), se păstrează un **Miscelaneu liturgic,** în limba greacă. Scris de episcopul Luca al Buzăului, care îl semnează la 20 martie 1588, manuscrisul este continuat între anii 1595—1597 de Ierotei Koukouzelis; între anii 1597—1598 o bogată contribuţie la completarea lui aduce şi arhimandritul Matei.

Un **Liturghier arhieresc** se păstrează în Biblioteca Mânăstirii Stavronichita; el a fost caligrafiat şi împodobit în Ţara Românească, prin anii 1603—1609, de mitropolitul Matei al Mirelor, în timp ce ocupa funcţia de egumen al Mânăstirii Dealu.

Tot din perioada respectivă, însă datat, într-un autograf al autorului, la 4 mai 1609, se păstrează în Biblioteca Mânăstirii Dohiariu un **Liturghier;** copiat de Matei al Mirelor la Mânăstirea Dealu, manuscrisul este împodobit artistic, având frumoase vignete şi iniţiale ornate în aur şi culori.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Contraziceri scripturistice?

Există în paginile Sf. Scripturi o serie întreagă de expresii, şi nu vom aminti decât pe câteva dintre cele mai cunoscute: „să se lepede de sine", „cine-şi va pierde sufletul, acela îl va mântui", „omorâţi mădularele voastre", pe care mulţi dintre cititorii neavizaţi ai Sf. Scripturi sau nefamiliarizaţi îndeajuns cu învăţătura creştină, le înţeleg în sensul lor strict literal, şi în consecinţă socotindu-le drept incompatibile cu realitatea vieţii de zi cu zi. Este şi cazul Evangheliei din ziua înălţării Sf. Cruci, unde ni se spune „Cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică" (Ioan 3, 15).

Există oare cu adevărat o contradicţie în exemplele enumerate mai sus, ca şi în multe altele, sau totul nu este decât o aparentă contrazicere? Cu cât aprofundezi mai mult învăţătura creştină, cu cât intri mai mult în paginile Sf. Scripturi, lucrurile se limpezesc, devenind tot mai clare şi mai transparente.

În fapt este vorba de pre o corectă înţelegere a mesajului scripturistic. Peste tot în paginile Sf. Scripturi unde se face referire la moarte, pieire, spulberare, ca o condiţie a dobândirii vieţii, este vorba de moartea păcatului, pentru a lăsa loc vieţii celei adevărate să triumfe („Socotiţi-vă că sunteţi morţi păcatului şi vii lui Dumnezeu" (Rom. 6, 11).

„Să nu piară" spune Cartea Sfântă, şi noi trebuie să înţelegem că este vorba de tot ceea ce este bun în firea umană, care aşteaptă cu nădejde să fie izbăvită „din robia stricăciunii" (Rom. 6, 11).

Omorârea răului şi salvarea în bine, acesta este mesajul autentic al cuvântului revelat şi condiţia vieţii normale a celui credincios, precum şi a comunităţii în care trăieşte şi se integrează.

Sfânta Evanghelie face referire la şarpele de aramă înălţat de Moise în pustie, ca simbol şi putere a binelui, în mijlocul poporului bântuit de şerpii otrăvitori, ca tot cel muşcat de ei să nu piară ci „să rămână în viaţă" (Num. 21, 9).

La fel s-a ridicat pe culmea Golgotei crucea cu Iisus Hristos, în mijlocul unei mulţimi asediate de şerpii veninoşi ai păcatelor, ca „tot cel ce crede în El. să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică".

Este marea lecţie a Evangheliei: credinţa nestrămutată, izvorâtă din inima tuturor celor credincioşi, că păcatul, răul, pot fi depăşite şi înfrânte, privind şi primind cu credinţă în suflet darurile Crucii, pe care s-a înălţat Fiul lui Dumnezeu.

Pr. N. STOIA

Prestigioasa Editură Trinitas de la Iaşi, arhicunoscută deja prin lucrările de excepţie din domeniul teologiei pe care le editează a scos recent de sub teascurile sale lucrarea **„Schitul Vovidenia"** — Altarul din Poiana Liniştii.

Apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei, lucrarea are ca autor pe arhimandritul Timotei Aioanei, slujitor al Catedralei mitropolitane din Iaşi, un bun condeier şi un rafinat teolog.

De fapt lucrarea se vrea să fie, aşa cum mărturiseşte autorul ei, un prinos de mulţumire şi de recunoştinţă ctitorilor şi vieţuitorilor acestui sfânt locaş, loc de rugăciune şi de meditaţie din preajma marei Lavre a Neamţului şi în acelaşi timp un îndemn pentru iubitorul de întâlnire cu cerul de a se adăpa de la izvorul sacru de sfinţenie al acestui altar din codrii Neamţului.

Arhim. Timotei Aioanei, SCHITUL VOVIDENIA, Ed. Trinitas, Iaşi, 2002.

Lucrarea începe cum era firesc cu pagini de istorie monahală privind începuturile monahismului în zona Neamţului şi a vieţii călugăreşti la Schitul Vovidenia. Schitul a fost ctitorit din temelie pe ruinele altei sihăstrii vechi de către episcopul Ioanichie al Romanului în secolul al XVIII-lea, pe moşia mânăstirii Neamţ. Numele de Vovidenia vine de la hramul principal al acestuia **„Intrarea în Biserică a Maicii Domnului" (Vovidenia** în limba slavonă). Schitul a fost restaurat apoi de către starețul Neonil, un cărturar de marcă, şi apoi de alţi binefăcători între care domnitori şi boieri.

Un capitol aparte din lucrare se ocupă cu egumenii Vovideniei începând de la Atanasie ieromonahul, ucenicul episcopului Ioanichie şi continuând lungul şir apoi până în zilele noastre. Printre egumenii de acolo s-a numărat şi ieromonahul Gherasim Cocoşel (actualul episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor).

Sunt arătate realizările ultimilor ani când ansamblul monahal de aici a cunoscut o nouă restaurare sub păstorirea mitropoliţilor Teoctist (actualul patriarh) şi Daniel al Moldovei.

Sunt încrestate apoi cu largheţe numele ierarhilor, ale călugărilor şi ale oamenilor de cultură care au trecut pe la Vovidenia. Între aceştia sunt amintiţi Paisie Velicicovski, mitropolitul Veniamin Costache, arhiereul Narcis Creţulescu, episcopul Nicodim Munteanu (vicar patriarhal), mitropolitul Visarion Puiu a cărui casă se păstrează acolo până astăzi, episcopul Partenie Ciopron, Pavel Şerpe, Eugen Laiu, Emilian Antal şi Atanasie Dincă la care se adaugă şi alţi membri actuali ai Sf. Sinod.

Mihail Sadoveanu a petrecut 14 veri la Schitul Vovidenia, locuind în casa mitropolitului Visarion Puiu. Dintre scriitori sunt amintiţi: Ion Creangă, Gala Galaction, Tudor Vianu, George Călinescu, Nichita Stănescu, Demostene Botez, George Lesnea ş.a.

Câteva impresii despre Vovidenia ale celor care au trecut pe aici ca şi date despre starea actuală a Schitului, încheie lucrarea părintelui Timotei care se vrea să fie o invitaţie la bucurie sufletească, la drumeţie şi la comunicare cu valorile sacre ale spiritualităţii româneşti.

Două rezumate în franceză şi engleză ca şi un reuşit album iconografic dau un plus de valoare acestei lucrări.

De menţionat că ea apare acum în a doua ediţie completată şi adăugită şi sperăm că şi aceasta de acum se va bucura de aceeaşi bună primire şi receptivitate din partea cititorilor. Încheiem această scurtă prezentare cu o remarcă de suflet a Întâi Stătătorului Bisericii noastre P.F. Patriarh Teoctist care referindu-se la Schitul Vovidenia spunea: **„Rar mi-a fost dat să fiu atras mai stăruitor ca de imaginea cuprinsă de privire de la Schitul Vovidenia. Când verdele codrului este străluminat de razele soarelui această privelişte dobândeşte dimensiunea veşniciei, de o uimitoare profunzime şi apropiere, de o grăitoare intimitate, un spaţiu hărăzit întâlnirii omului cu Dumnezeu".**

Cartea părintelui arhimandrit Timotei este cu adevărat o chemare la slujire şi la comuniune haric la **„altarul din Poiana Liniştii".**

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
SIBIU

Manuscrise româneşti

(Urmare din pag. a 6-a)

La Mânăstirea „Sfântul Pantelimon" sau Rusicon, se găseşte un **Liturghier arhieresc,** din 20 decembrie 1611; având textul în limba greacă, manuscrisul a fost copiat de Matei al Mirelor la Mânăstirea Dealu, şi este împodobit cu numeroase vigniete şi iniţiale artistice, ornate cu motive vegetale.

În Biblioteca Mânăstirii Iviron, se păstrează două exemplare din opera caligrafică a mitropolitului Matei; primul cuprinde un **Liturghier arhieresc,** datat la 7 martie 1621, fiind copiat la Mânăstirea Dealu. Manuscrisul are numeroase frontispicii, iniţiale şi vigniete ornate cu motive florale. Al doilea este un **Liturghier** în limba greacă, terminat la 17 martie 1624. Iniţial a fost donat de caligraf Mânăstirii athonite Pantocrator, apoi ajunge în Biblioteca de la Iviron. Lucrarea are bogate miniaturi, reprezentând numeroase portrete, frontispicii şi iniţiale ornate cu motive florale.

Mânăstirea Marea Lavră primeşte din partea mitropolitului Matei al Mirelor un frumos **Evangheliar,** datat la 7 martie 1624; manuscrisul are text grecesc, fiind împodobit cu numeroase frontispicii şi iniţiale din motive vegetale şi zoomorfe.

Tot în Biblioteca de la Marea Lavră se păstrează un **Liturghier** din anul 1624; scris şi împodobit cu titluri şi iniţiale artistice de mitropolitul Matei, autorul îl donează Schitului athonit „Sfânta Ana", de unde ajunge la mânăstirea tutelară. Manuscrisul păstrează o valoroasă însemnare, privind moartea mitropolitului, aparţinând fratelui său, Isaris Anghelatos. Trecerea la cele veşnice a acestui vrednic arhiereu, cu viaţă îmbunătăţită, consacrat rugăciunii şi activităţii creatoare, are loc în anul 1624.

Manuscrisele păstrate de la mitropolitul Matei al Mirelor sunt de o rară frumuseţe artistică, policrome şi viu colorate, fiind răspândite prin toate marile centre de cultură şi spiritualitate din Orientul creştin.

Sfaturi privind practica rugăciunii

(Urmare din pag. a 3-a)

nu fie singur ci să aibă şi un duhovnic iscusit care cunoaşte şi el binefacerile acestei trăiri isihaste şi care să-l poată ajuta şi stimula.

Cât priveşte neliniştea pentru cele ce se întâmplă în timpul de acum trebuie să fim convinşi că mistica creştină merge în urcuş duhovnicesc cu Iisus Mântuitorul, în ciuda atâtor aberaţii ca: bioenergie, parapsihologie, paranormal, hipnotism, practici yoghine, muzică rock'n roll, satanism, mişcarea New Age, etc. La toate acestea le va veni pieirea dar n-au atins încă apogeul. A căzut antihristul când i s-a împlinit sorocul. Iar manifestarea satanică a New Age va cădea şi ea prin sabia Cuvântului lui Dumnezeu. Când? La vreme

Dacă întreabă cineva: „Rugăciunea inimii este pentru tot creştinul?" Răspunsul este, da. Da, pentru tot creştinul păcătos care strigă după Hristos: „Doamne, scapă-ne că pierim" (Matei 8, 25 u.p.) sau „Ai milă de mine, Iisuse" (Marcu 10, 48), ori „Miluieşte-ne, Fiul lui David". Deci tot omul, din orice categorie socială, poate şi e de dorit să practice această rugăciune. Că unul realizează o tehnică de calitate mai bună decât altul prin insistenţă şi mai multă nevoinţă obţinând calitate în rugăciunea inimii şi o extinde în toate rugăciunile pe care le rosteşte, iar altul rămâne la o formă simplă, este adevărat.

Dar tot păcătosul are obligaţia şi dreptul să alerge după ajutor. Însă realizarea şi dobândirea harismei rugăciunii dintr-o treaptă în alta, aceea este partea nevoitorilor şi a silitorilor, pe care îi ştie Dumnezeu şi-i dăruieşte după judecăţile Lui.

Iar tu oricine ai fi încă sileşte-te, osteneşte-te şi ai să vezi cum vine ajutorul ceresc, pentru că a silitorilor este Împărăţia lui Dumnezeu.

Nicolae Iorga

(Urmare din pag. a 6-a)

cum şi-l imaginează Ion Petrovici, Nicolae Iorga a fost — din nou tangenţa cu Eminescu nu credem a deranja — un Luceafăr al culturii române.

Alături şi în consens spiritual cu Xenopol şi Pârvan, Iorga a ridicat istoria şi cultura română în registrul valoric al istoriei şi culturii universale. Iată de ce, astru fiind, printre aştri rămâne.

Riguros şi poetic, notele operei sale sunt exprimate şi de Ion Roman în **Prefaţa la N. Iorga, Oamenii care au fost:** „Muntele operei lui, cu cristalele, prăpăstiile şi peşterile sale, stă în faţa noastră, luminat de un soare nou". Şi, după acelaşi autor: „Nicolae Iorga e un titan al culturii româneşti, care se înscrie în succesiunea glorioasă: Dimitrie Cantemir, Eliade Rădulescu, B.P. Hasdeu, pe care i-a continuat nu numai ca savant, ci şi ca prezenţă activă în viaţa politică".

Pentru profilul mai larg al savantului, al istoricului, al omului de cultură, al poetului şi al oratorului, aşa cum îl creionează iorgologii de azi, relevante ni se par şi aprecierile pe cât de inspirate, pe atât de adevărate ale profesoarei Zoe Dumitrescu-Buşulenga în **Cuvânt înainte** la Nicolae Iorga, **Privelişti din ţară:** „La Nicolae Iorga, pasiunea istorică arde, luminând cu vâlvătaia ei o întreagă operă de o prodigioasă întindere şi diversitate. Că vorbeşte despre literatură, de pre politică, despre relaţii internaţionale ori despre oameni pur şi simplu sau că relatează amintiri, cărturarul transformă totul în istorie". Concluzia domniei sale este categorică şi limpede: „Ca la cei mai mari istoriografi români, de la cronicari la Cantemir, la Bălcescu, la Hasdeu şi Odobescu, la Pârvan etc., şi la Iorga, scriitorul se simte cu putere în orice pagină". Dacă avem în vedere originalitatea gândului, dar şi a expresiei, poate scriitorul se simte în orice rând, în orice cuvânt; el le cioplește, le dăltuieşte, le cizelează şi le aşează la locul lor, nici mai la „umbră", nici mai la „soare".

Marele nostru Eminescu gândea că: „Munca unui om se poate plăti, caracterul, cultura lui, nici gând". Şi tot el conchidea: „Mulţi lucrează, dar puţini gândesc". Ambele cugetări-epitaf pot fi reţinute când analizăm efortul atât de fecund al istoricului naţional. Nu ştim cât i-a fost plătită munca sau dacă există vreo posibilitate de restituire pe măsură, dar caracterul şi cultura rămân cu adevărat inevaluabile. El este precum o fântână din care prin orice lucrare, în emnare, cugetare, apare câte un izvor tămăduitor, răcoritor.

Citind una din reflecţiile lui Mihai Eminescu, „Adeseori iau de la istorie, de la păzitorul ei cel posomorât al trecutului cheile lui de aur şi redeschid porţile inimii mele", ne întrebăm dacă acest îndemn nu l-a călăuzit şi pe Iorga, cel care a împins istoria spre gloria ce i se cuvine? Dacă Napoleon I avea dreptate zicând: „Oamenii de geniu sunt meteori destinaţi să ardă spre a-şi lumina secolul", putem spune că istoricul Nicolae Iorga şi-a luminat peste aşteptări secolul şi, prin opera-i nemuritoare, alte secole de-a rândul.

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLAMADEALA, P.S. Episcop-vicar VISARION RAŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

- 21 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- 22 AUGUST a.c. — P.S. Sa a vizitat parohiile Nocrich, Ghijasa de Jos, Ghijasa de Sus, Bârghiş şi Mânăstirea de maici de la Valea Hârtibaciului.
- 24 AUGUST a.c. — P.S. Sa a oficiat slujba de sfinţire a unei troiţe în localitatea Răşinari, prot. Sibiu.
  — A participat la deschiderea festivităţilor „Fiii Satului" — Răşinari, 2002.
  — Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.
- 25 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Treime" din Răşinari, rostind cuvânt de învăţătură.
- 26 AUGUST a.c. — P.S. Sa a prezidat examenul-concurs pentru ocuparea parohiei Braşov-Tocile.
- 29 AUGUST a.c. — P.S. Sa a slujit la invitaţia P.S. Gherasim al Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească la Schitul Cornet, jud. Vâlcea, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind un diacon.
  — Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Ioan Botezătorul în Catedrală.
- 1 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit „Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la sfinţirea ei, rostind cuvânt de învăţătură.
  — În aceeaşi zi a cercetat şi biserica „Sf. Vasile "din Feltrinelli şi a participat la închiderea Târgului Olarilor în Sibiu.
- 3 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul întâlnirii colegiale a promoţiei 1982 a Institutului Teologic Sibiu.
- 4 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la ceremonia depunerii jurământului de către cadrele Poliţiei judeţene Sibiu.
  — A vizitat locul unde se va înălţa viitoarea mânăstire de la Răşinari.
- 7 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A vizitat Via mitropoliei de la Sărăcsău, jud. Alba.
  — Seara a slujit Vecernia la Catedrală.
- 8 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Valea Hârtibaciului, jud. Sibiu, cu prilejul hramului rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara slujeşte şi predică la Vecernie în Catedrală.
- 9 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit în sobor la biserica din Orlat slujba înmormântării pr. Ioan Moga Poplăcean din Râu Sadului, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.
- 11 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului „Tragedie şi Speranţă", organizat la Cercul Militar din Sibiu.
  — A oficiat o slujbă de pomenire a celor răpuşi la 11 septembrie 2001 în S.U.A.
  — Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- 12 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Urian Laurenţiu.
- 14 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Măgura-Jina, prot. Sălişte, rostind cuvânt de învăţătură.
- 15 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii „Sf. Treime" din Rupea I, şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. C. diacon Laurenţiu Urian a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Părău, prot. Făgăraş.
  — P.C. pr. paroh Streulea Dorin a fost hirotesit întru iconom.
  — Seara slujeşte şi predică la Mânăstirea Sf. Gheorghe din Bunești prot. Rupea.
- 16 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de Te-Deum cu prilejul începerii noului an de învăţământ la Colegiul „Andrei Şaguna" din Braşov şi la Seminarul Teologic Braşov, rostind cuvânt de învăţătură.
- 17—19 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Colocviului Ecumenic Internaţional „A fi episcop astăzi", desfăşurat la Centrul Cultural Pastoral de la Durău, jud. Neamţ.

Arhidiacon VASILE AVRAM

Marius Dan Drăgoi — **SPERMEZEU. Străvechi sat românesc de la poalele Ţibleşului**

Iniţial, lucrare de licenţă susţinută în anul 2000 la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, volumul drd. Marius Dan Drăgoi, intitulat **Spermezeu. Străvechi sat românesc de la poalele Ţibleşului. Monografie istorică** a devenit, în urma unei munci acerbe şi migăloase de cercetare arhivistică şi de documentare la faţa locului, un obiect ştiinţific absolut indispensabil şi definitoriu pentru cunoaşterea localităţii năsăudene Spermezeu, satul de baştină al autorului. Cartea a apărut în anul 2001, iniţiind seria de monografii a Editurii „Limes" din Cluj.

Impresionează, în cartea tânărului Marius Dan Drăgoi, nu doar elanul documentaristic, cu rezultate deloc neglijabile pe planul bogăţiei informative, ci mai cu seamă prezenţa elementelor de rigoare, echilibru şi claritate — certe calităţi ale unui stil cu adevărat ştiinţific. Aşa cum remarca editorul în postfaţa volumului, poetul Mircea Petean, îmbucurătoare este, alături de rigoarea ştiinţifică, insolita încărcătură poetică a textului lucrării tânărului teolog.

Structurată pe nouă capitole: **Condiţii naturale, floră şi faună; Vestigii arheologice; Repere istorice; Viaţa economică; Evoluţia demografică. Statistici economice şi edilitare; Biserica; Şcoala; Activitatea culturală; Datini şi obiceiuri** — monografia satului Spermezeu este aşadar o incursiune ştiinţifică dar şi o radiografie sufletească în ţinutul Bistriţa-Năsăud, având ca obiect de cercetare o localitate românească atestată documentar încă de la 1456.

Addenda şi anexele — peste 130 de pagini — aduc o solidă bază documentară acestei foarte serioase monografii parohiale, la care autorul a adăugat o listă a intelectualilor fii ai satului, una a instituţiilor, un indice al numelor de familie cu anul atestării lor documentare. Lucrul este în măsură să bucure pe oricine caută adevărul despre viaţa moşilor şi strămoşilor de pe acest pământ românesc. Cartea este un document ştiinţific scris într-un plăcut stil artistic ce denotă dragostea şi evlavia autorului faţă de părinţii şi de consătenii săi, cărora le este dedicată lucrarea şi ne îndreptăţeşte a vedea în Marius Dan Drăgoi, şeful de cabinet arhiepiscopal al Î.P.S. Bartolomeu al Clujului, un cercetător al istoriei locurilor şi Bisericii, cu mari perspective în viitor.

MIHAI POSADA

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Joi, 1 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Cătălin Dumitrean și pe D-na Directoare de la Căminul de Bătrâni „George Coșbuc" din Sibiu, în vederea binecuvântării Capelei.

— A primit pe P.C. Pr. Dorin Șerban de la Penitenciarul Codlea, jud. Brașov.

— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiului.

— A primit pe Monahia Marina Matei, starița Mânăstirii „Nașterea Maicii Domnului" din loc. Nocrich, jud. Sibiu.

● **Sâmbătă, 10 AUGUST** — A participat la Sf. Mânăstire Orlat, Protopopiatul Săliște la slujba de călugărie a Maicilor Adriana și Tomaida. La sfârșitul slujbei a rostit un cuvânt de învățătură.

● **Marți 13 AUGUST** — S-a întâlnit, la Mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" Sâmbăta de Sus, cu arhitecții Victor Modoran, Ionița Viorel și Alexe Plămădeală, responsabili ai lucrării de la Academia Teologică.

— S-a întâlnit cu d-na arhitect Irina-Maria Arabagiu, director general la Ministerul Culturii și Cultelor.

● **Miercuri, 14 AUGUST** — S-a întâlnit cu dl. Michael Einik, diplomat american și soția sa și cu dl. Selby Michael, om de afaceri britanic împreună cu soția (Beatrice).

— A primit pe Monahia Filofteia Potcoavă, starița Mânăstirii Bunești, Protopopiatul Rupea.

● **Joi, 15 AUGUST** — „Adormirea Maicii Domnului" — a asistat la Sf Liturghie, de la hramul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.

— La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

— S-a întâlnit cu Dl. senator Corneliu Vadim Tudor, președintele Partidului „România Mare".

— S-a întâlnit cu Domnul economist Ioan Cindrea, Ministru-Secretar de Stat la Ministerul Muncii și Protecției Sociale, însoțit de Prefectul Sibiului Mircea Silvestru Lup și subprefectul Sibiului Cornel Langa, precum și deputații Gheorghe Suditu și Mircea Bucur.

— S-a întâlnit cu dl. Otilian Neagoe, prefectul jud. Brașov.

— S-a întâlnit cu Președintele Radiodifuziunii Române, dl. Dragoș Șeuleanu și D-na Carmen Dumitriu, consilier la Ministerul Industriei.

— S-a întâlnit cu P.C. preot Prodea Vasile din Brașov.

● **Luni, 19 AUGUST** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial la Reședința mitropolitană din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Moșoiu Zenovie, Protopopul Brașovului și pe P.C. Pr. Aurel Colceriu de la Parohia Tocile-Brașov.

● **Marți, 20 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Șebu, protopopul Sibiului.

— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Jianu din Rășinari și pe Dl. primar Ioan Bâra tot din Rășinari.

— A primit pe D-na Ilinca Tomoroveanu, actriță din București.

— A primit pe P.C. Pr. Aurel Răduleț de la Parohia Iosefin II — Sibiu.

— A primit pe Dl. Anghel Dorel din Sibiu.

● **Joi, 22 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, protopopul Mediașului.

● **Vineri, 23 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Nicolae Grosu și pe dl. student teolog Alexandru Magola, ambii din Chișinău, Republica Moldova.

— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Covalciuc din Cernăuți.

— A primit pe P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.

● **Duminică, 25 AUGUST** — Participă la Biserica Mare din Rășinari la Sf. Liturghie, cu ocazia „Zilelor Rășinarilor și întrunirea fiilor satului". La sfârșitul Sf. Liturghii, I.P.S. Sale i se acordă titlul de cetățean de onoare al comunei Rășinari.

— Cu această ocazie I.P.S. rostește un bogat cuvânt de învățătură și de mulțumire pentru titlul acordat.

● **Marți, 27 AUGUST** — Primește pe P.C. Pr. Moșoiu Zenovie, protopopul Brașovului.

— Primește pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.

— Primește pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

Pr. VALENTIN SICOE,
Secretar eparhial

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN BRAȘOV

— Parohia ortodoxă română - Tohanul Nou — Concurs de numiri

— Post asistent social - Protopopiatul ortodox român Brașov Examen-concurs

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AVRIG

— Post preot misionar

TERMEN DE CONCURS: **1 IX — 15 IX 2002.**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

— Parohia ortodoxă română Râul Sadului - la numiri.

TERMEN DE CONCURS: **15 septembrie — 1 octombrie 2002.**

Vechimea în preoție trebuie să fie de minimum 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termenul legal la Of. Protopopești anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au actele doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier Ad-tiv Bisericesc
Pr. SIMION SĂSĂUJAN

❁ Semnalăm ❁ Semnalăm ❁

● Editura Mitropoliei Ardealului publică **Revista Teologică**, serie nouă, anul X (82), **nr. 1**, ianuarie—martie 2000, **nr. 2**, aprilie—iunie 2000, și **nr. 3—4**, iulie—decembrie, 2000, număr închinat Prea Cucernicului Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu, fost rector al Institutului Teologic din Sibiu, apoi decan la Facultatea de Teologie din Alba Iulia și acum decan al Facultății de Teologie din Oradea.

Părintele Voicu a pornit de jos, dar sârguința și devotamentul său l-au făcut să străbată toate obstacolele vremii și să ajungă un profesor bun iar apoi un slujitor devotat al Bisericii străbune. Se bucură din plin de binecuvântările vrednicului de pomenire mitropolitul Nicolae Bălan, de la care a învățat bunătatea, dârzenia și spiritul de sacrificiu. A fost un ucenic devotat al mitropolitului Bălan, de la care a primit și hirotonia întru diacon.

Numărul 3—4 al Revistei Teologice din 2000 cuprinde articole închinate aniversării vârstei de 70 de ani a Prea Cucernicului Părinte Voicu, de la diferiți părinți profesori. Aș aminti doar unul: „Un permanent urcuș pe treptele slujirii", de P.C. Pr. Prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, decan al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.

Acum, la acest popas aniversar, îi dorim și noi Prea Cucerniciei sale multă sănătate și încă pe atâtea împliniri în Teologie și în viață.

★

Tot la Editura Mitropoliei Ardealului au apărut **nr. 1** și **nr. 2** pe 2001 ale **Revistei Teologice** din Sibiu.

★

● Revista **„Orizonturi Teologice" (nr. 3,** oct.—dec. 2000 și **nr. 1,** ian.—martie 2001), Oradea.

Este Revista Universității din Oradea — Facultatea de Teologie Ortodoxă. Din colectivul de redacție fac parte: Prof. Univ. Dr. Dr. hc. Ing. Teodor Magiar, P.S. Prof. Univ. Dr. Ioan Mihălțan și Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu.

Revista nr. 1 pe 2001, se bucură de numeroase articole, printre care aș aminti doar două: „Taina Sfântului Botez, în lumina harului, după Sfinții părinți", de P.C. arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu și „Contribuția pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae la doctrina energiilor divine necreate" de preot lector dr. Iosif Ferenț.

Desigur că toate sunt interesante și folositoare pentru toți tinerii teologi.

★

● Am primit cu bucurie cartea: **Spre plinirea Evangheliei**. Dincolo de apărarea Ortodoxiei: exegeza și transmiterea Tradiției, de P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Ion Bria. Cartea apare la Editura Renașterea, Alba Iulia, 2002, 153 p.

Trebuie să vă spun că este ultima carte a părintelui profesor Ion Bria, care a fost și va rămâne un mare teolog și pe care moartea l-a găsit în plin proces de teologizare. Parcă ar fi știut că va fi ultima carte pe care o scrie.

S-a născut în comuna Telega-Prahova la 15 iunie 1929, într-o familie cu zece copii. După terminarea studiilor universitare, ajunge profesor la Seminarul din Buzău, (1957—1962), iar apoi profesor la Institutul Teologic din București (1962—1973). În perioada 1973—1994 a îndeplinit numeroase funcții în Biroul Consiliului Ecumenic din Geneva, păstrând însă cele mai bune legături cu Teologia din țară. În ultimii ani a fost profesor la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.

A fost un mare ecumenist, unul din teologii mari ai României și iată că a venit să doarmă acum, după ce a slujit ca preot din 1972, Biserica Ortodoxă Română acolo unde a fost nevoie, a venit acum pentru veșnicie în Cimitirul Sf. Mânăstiri Cernica, lângă dascălul său și al nostru, părintele profesor Dumitru Stăniloae.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepții săi.

★

● Semnalăm cu deosebită bucurie volumul omagial: **Slujitor al Bisericii și al Neamului.** Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea vârstei de 70 de ani.

Acest volum este tipărit la Editura Renașterea, Cluj-Napoca, cu binecuvântarea Î.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, 2002, 758 p.

Este un volum omagial, care apare în condiții grafice excepționale, în format mare (29/20 cm), cuprinzând numeroase articole, studii și aprecieri. De menționat faptul că aproape toți membrii Sfântului Sinod scriu, în frunte cu întâi stătătorul, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Iată ce scrie: „La miez de vară, în acest curgător an 2002, unul dintre slujitorii de frunte ai Bisericii noastre, P.C. Pr. Acad. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, ne bucură sufletele cu aniversarea a șapte decenii de viață în sânul și în slujba Ortodoxiei românești și a atât de bogatului și ziditorului său trecut bimilenar....

Apreciind, în chip deosebit, meritele lucrării neobosite și larg cuprinzătoare ale atâtor ani de bogat-roditoare și jertfelnice nevoințe, îndreptăm către Bunul Dumnezeu caldă rugăciune de a-i hărăzi Prea Cucerniciei Sale sănătate deplină și îndelungată putere de muncă, întru aceeași generoasă revărsare de spirit creator, spre lauda Bisercii lui Hristos de pe pământul românesc".

Personalitate a lumii istorice, Părintele Păcurariu s-a impus în toți acești ani, printr-o muncă susținută, de cercetător al trecutului bisericesc și național.

A fost decan al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, în perioada 1992—2000.

Îi dorim mult succes în viață și rugăm pe Dumnezeu să-i binecuvinteze toată activitatea Prea Cucerniciei Sale.

★

● **Lumina cea adevărată.** Călătoria unui evanghelic spre Ortodoxie, de Michael Harper, traducere din lb. engleză de Elena Tâmpănariu, Teofania, 2002, Sibiu, 206 p.

Acest Michael Harper este primul conducător al noului vicariat ortodox antiohian din Marea Britanie. El este autorul mai multor cărți între care: Equal and Different, Let My People Grow și Walk in The Spirit.

În 1995 Michael Harper, un lider evanghelic și soția sa Jane au părăsit biserica Angliei pentru a intra în cea Ortodoxă.

Această carte cuprinde relatarea acestui pelerinaj al lor spre ortodoxie. Autorul descrie deziluzia crescândă pe care au trăit-o în anglicanism în timpul ultimelor două decenii, dar și bucuria imensă pe care au experimentat-o când au fost primiți în Biserica Ortodoxă. El explică ce au aflat în inima ei: istoria ei, marcată cu sângele martirilor, cultul și muzica ei, teologia și icoanele ortodoxe.

De asemenea, el răspunde la câteva întrebări pe care mulți le-ar pune: de ce de pildă nu s-au îndreptat spre Biserica Catolică, cum au făcut mulți alți anglicani dezamăgiți; ce transformări au suferit vederile lor evanghelice, și harismatice, și ce poate oferi Ortodoxia atâtor creștini care luptă pentru credința lor. E o carte care merită să fie citită.

★

● **Vulturul rănit. Viața Sfântului Grigorie Teologul,** de Stelianos Papadopoulos, traducere de P.C. pr. dr. Constantin Coman și diacon Cornel Coman, Editura Bizantină, București, 327 p.

Stelianos Papadopoulos este profesor la Facultatea de Teologie din Atena. Este un bun prieten al Bisericii noastre.

„Stelianos Papadopoulos este unul dintre cei mai mari patrologi ortodocși în viață. Profesor de Teologie a Universității din Atena, acum pensionar, este autorul unui număr impresionant de lucrări teologice închinate unor mari Părinți ai Bisericii. Între cele mai importante lucrări ale sale amintim: Patrologia în două volume, Sfântul Atanasie al Alexandriei despre Duhul Sfânt, Sfântul Grigorie Teologul și premizele pnevmatologiei sale, Atanasie cel Mare și teologia Sinodului Ecumenic, Viața Sf. Vasile cel Mare, Sf. Vasile cel Mare, Epistole și alte texte, Sfântul Grigorie Teologul, Studii asupra vieții și operei". Acestea au fost numai câteva, ele sunt mult mai multe.

O recomandăm cu căldură.

ANTONIE P.

(Urmare din pag. a 4-a)

Grijile vieții

săi spre a-i trimite într-o misiune de probă, prin orașele și satele Galileii, le-a arătat Iisus câtă grijă le poartă Dumnezeu, zicându-le: „Ai voștri și toți perii capului sunt numărați" (Matei 10, 30). Deci nici un fir de păr nu le va cădea fără știrea și îngăduința lui Dumnezeu.

Iisus le-a arătat apostolilor săi, că le știe modul în care li se va desfășura viața. A știut despre Iacob și Ioan, fiii lui Zevedei, că vor putea să bea paharul pe care El îl va bea și vor putea să se boteze cu botezul cu care El se va boteza (Matei 20, 23). Sfânta Evanghelie de la Ioan 21, 21—23, relatează convorbirea apostolului Petru cu Iisus. Văzându-l ap. Petru pe ap. Ioan, l-a întrebat pe Iisus, ce va fi cu acest apostol, pe care îl iubea Iisus. Răspunsu-i-a, zicând: Dacă voiesc ca el (Ioan) să rămână, până în sfârșit, ce-ți este ție? Ca urmare, a ieșit vorba între apostoli, că Ioan nu va vedea moartea. Este aceasta mai mult decât o cunoaștere a viitorului apostolului Ioan, dar și o purtare de grijă a Fiului lui Dumnezeu, ca ap. său iubit să poată răzbi prin grelele încercări, în îndelungimea sa de zile.

Învățătura despre providența divină, expusă de Iisus în Predica sa de pe Munte, a avut în vedere starea de necredință și de îndoială a păgânilor, rezultată din necunoștința despre Dumnezeu Tatăl. De aceea a grăit Iisus mulțimilor: „Nu duceți grijă, spunând: „Ce vom mânca ori ce vom bea, ori cu ce ne vom înveșmânta? Că după toate acestea se străduiesc păgânii; știe doar Tatăl vostru cel ceresc, că aveți nevoie de ele" (Matei 6, 31—32). „Când vă rugați, nu spuneți multe ca păgânii, că ei cred că în poliloghia lor vor fi ascultați. Deci nu vă asemănați lor, că știe Tatăl vostru de ce aveți trebuință mai înainte ca să cereți voi de la El" (Matei 6, 7—8). Și iarăși: „El face să răsară soarele peste răi și peste buni și trimite ploaie peste drepți și peste nedrepți" (Mt. 5, 45).

În ierarhizarea valorilor, a pus Iisus grija pentru suflet mai presus decât grijile pentru viața pământească. Pentru toți cei ce cred în Iisus, Fiul lui Dumnezeu, a rămas îndemnul evanghelic: „Căutați mai întâi împărăția și dreptatea lui (Dumnezeu) și acestea toate (cele necesare trupului) se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33).

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — președinte; **P.S. Visarion Rășinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.